

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 4.

V Ljubljani, v soboto 25. januarja 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrletno 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Dr. Tavčar in — ženske.

V nedeljo, dne 19. t. m. je dr. Tavčar pridigoval ženskam. No, ljubljanske ženske so liberalnemu doktorju pokazale, da ne potrebujejo njegovih pridig. Ljubljanske ženske so šle v nedeljo, ki je bila ob enem praznik Jezusovega Imena, rajše v cerkev. Le nekatere so delale izjemo, a malo jih je bilo.

Kaj pa jim je pridigoval? „Slov. Narod“ nam pove to-le: „Predavanje dr. Tavčarja je temeljilo na misli: Z osužnjeno ženo ni mogoče osvoboditi naroda in istega povzdigniti na višji kulturni nivô. Ženska emancipacija je torej pogoj vseobče emancipacije slovenskega naroda.“

No, kdor ve, kakšna je Tavčarjeva duša, in kaj on vedno misli, kadar govori o „suženjstvu“ in o „emancipaciji“, temu ne bo težko zadeti ves njegov ženski govor. Ženska tiči vsa v „farski“ bisagi: to je suženjstvo; treba jo je izvleči iz „farske“ bisage: to je ženska „emancipacija“. Da pa želi ženske izvleči iz „farske bisage“ in jih vtakniti v svojo bisago, kjer ima že vse ponižne služabnike liberalne misli, tega modri gospod doktor ni povedal. Bal se je, da bi ne prišlo ženskam na misel, da bi utegnile še vedno bolje biti v „farski“ bisagi, kakor pa v bisagi liberalnega advokata. Sicer je dr. Tavčar ženskam milostno dovolil, da bi smele tudi v njegovi bisagi upati prihodnjo življenje, pa jim ni povedal, kako bi se dalo iz te bisage priti v nebesa. Tudi volilno pravico je obetal ženskam tisti Tavčar, ki je v mestnem občinskem svetu odločen nasprotnik volilne pravice, ki jo delavci zahtevajo že leta in leta.

Po obliki je bil govor proza najnižje vrste, taka proza, v kakoršni je pisan „Slov. Narod“, proza, ki vzbuja pri nekaterih surov smeh, pri drugih pa — vse drugačne čute.

No, namena svojega, da bi ženske spravil ven iz „farske bisage“, Tavčar ni dosegel. Pametne ženske so prepričane, da je za njihov

časni in večni blagor najbolje, ako poslušajo svoje duhovnike in ako so zvesto udane katoliški cerkvi. Katoliška cerkev jih je osvobodila iz suženjstva in vedno varuje njihovo čast. Liberalizem pa jih hoče vkovati nazaj v suženjske verige in iz njih storiti to, kar so bile nekdanj. Zavedna ženska se obrača proč od liberalstva.

Tako je torej dr. Tavčar razpel v Ljubljani svoje mreže, da bi vanje vjel ljubljansko ženstvo. Vjel ni nič. Kar je prišlo blizu, jo bilo že prej njegovo. Ogromna večina slovenskega ženstva pa ostane odločno nasprotna tistim tujim idejam, katere on po Slovenskem razširja. Ves Tavčarjev protitrud je v tem oziru prazen. Zginil bo prej iz površja, predno bo slovensko ženstvo nje mu sledilo. To naj si zapomni enkrat za vselej.

S shoda poslanca M. Arkota.

Iz Idrije, 20. jan.

Mesečni shodi v kat. del. družbi so navadno dobro obiskani, a na včerajšnjem si opazil posebno veliko možakov volivcev. Razglašeno je bilo nekaj dni že, da bode ta večer govoril g. dekan, kot poslanec svojim volivcem. Naj vam iz poldruge ure dolgega govora posnamem glavne misli. Gosp. poslanec nam je podal sliko o deželnem zboru, njegovem delokrogu, o zadnjem viharju dež zboru. V drugem delu je obdelaval napade na njegovo osebo in v tretjem je pojasnil kako stoji naše delavsko vprašanje.

Ker bi dopis preveč narastel, ker ste že veliko pisali o seji dne 30. decembra, zato lahko preskočim prvi del. Spoznali smo posebno to, da so časopisi brez potrebe planili po dr. Šusteršiču, radi rezkih besedi, katere je v deželnem zboru govoril. Naša „Jednakopravnost“ je v posebnem oddelku nagromadila psovk na voditelja kat. nar. stranke. Klub kat. nar. poslancev je enoglasno sklenil ožigosati strankarsko postopanje z deljenjem deželnega denarja. To so tirjali in pričakovali že njih volivci in ker je dr. Šusteršič predsednik

kluba, tedaj je v prvi vrsti bila njegova naloga, da pove takoj odkrito mnenje celega kluba, mnenje velike večine slovenskega naroda. Bi bil drugi za predsednika izvoljen, bi bil drugi primoran isto storiti. Pa rado se maha po osebah, da se stvar malo pokrije in pozornost bralcev drugam obrne. V drugem delu je g. poslanec obdelaval mnenje in pisarjenje o idrijski izvolitvi in napadih na njegovo osebo. Toliko se je pisalo in ugibalo, kako da se celo socijalni demokrati pri ožji volitvi oddali glas kat. duhovnu. Ljudje idrijskih razmer ne poznajo. Prejšnji deželni poslanec je sam trdil svojemu kolegu, da ne upa v Idriji biti več poslanec. „Delavci se bodo združili in si izbrali delavskega kandidata.“ To je istina. Po dva in dva rudarja delata v rovu pod zemljo. Kolikrat se prigodi, da je eden soc. demokrat, a drugi pristaš kat. narodne stranke. Eden drugemu pomagata pri delu, vzajemno se podpirata, sedaj nastavi prvi sveder, a ko se je utrudil poprime za isto tovariš, le tako pričakujeta kaj več denarske na 18. vsacega meseca. Lahko sta si v nazorih popolnoma nasprotna, a pri delu sta enih misli. Prišla je volitev. Vsaka stranka je hotela najprvo pokazati svojo moč, a nobena ni bila močnejša, kakor ostale dve. Pri ožji volitvi se je šlo za kandidata večine uradnikov, nekaj meščanov in obrtnikov, kakor piše naš listič na eni strani, na drugi strani pa za kandidata delavcev. Kaj naj store socijalni demokrati? Zdržati volitve se ne marajo, delo so za isti dan že tako pustili, dopoldne so bili v volivni borbi, zakaj bi še popoldne ne šli na volišče. Ali naj volijo zoper svoje tovariše, volijo kandidata svojih nasprotnikov? Saj ni mogoče! Tovarišu pomagaj na sihti, zakaj bi mu sedaj ne pomagal, da lahko še častneje zmaga? K temu ga nagiba prijateljstvo, sili ga kolegijalnost, da sotrudnika tudi sedaj ne zapusti. Kako se bosta v jami spogledala, tam sta si pomagajoča prijatelja, na volišču pa nasprotnika. Tu ni bilo potreba nič prigovarjati, ne sklepati kakega kompromisa. Kompromis je že davnaj tu: „delavec z delavcem, de-

Zadnja slovenska mati.

(Napisal Iv. Baloh).

Globoko doli v dolini pod sivim Mangartom stoji lesena koča. Pred njo se igra troje majhnih, nedolžnih bitij, katere varuje neka žena, njihova stara mati. Počasi ji drsijo jagode na rožnem vencu nizdoli, otroci pa brezskrbno skačejo okoli nje. Rada ima te otroke, saj so otroci njene hčere. A kadarkoli pogleda ona v te lepe njihove oči, kadarkoli jim boža njihove mehke, rumenkaste kodre, vselej jo prešine britka žalost, in tiha solza se ji ukrade iz očí, njene roke so še tesneje oklenejo jagod na rožnem vencu, njene oči pa se tako proseče obrnejo proti nebu, kajti ona moli za srečo teh, ki tako brezskrbno skačejo okoli nje, saj so sirote, sirote brez matere. —

Lepa je bila mamica, ko je bila stara osemnajst let. Pridna, poštena je bila, kakor so sploh slovenska dekleta. Od jutra do večera je vedno sedela pri svojem stroju, bila je šivilja. Mati je gospodinjala pri hiši, ker družinskega očeta že davno niso imeli. Ponesrečil se je bil v tovarni, in od tedaj je preteklo mnogo let. Manica je bila edina hči, ki je morala skrbeti za svojo mater. Imela je dosti dela in tako je bilo življenje v hiši sicer tiho in mirno, toda bila je sreča in zadovoljnost doma. Kadar je Manica zapela s svojim

čistim, zvonkim glasom, mati pa brala za pečo iz knjig družbe sv. Mohorja, tedaj bi lahko vsak jima to srečo in zadovoljnost zavidal.

Ko pa se je Manici bližala devetnajsta pomlad njenega življenja, tedaj se je nekaj izvanrednega zgodilo. V hišo je prišel snubač. Ni bil zoper ta človek, toda bil je tujec — Nemeec. Govoril je toliko slovenski, da so se razumeli, kaj da hoče, obljubil pa je, da se hoče natančno naučiti. Manico je spoznal po drugih ljudeh kot dobro, pošteno dekle, on pa je dobre gospodinje potreboval. Bil je delavec v tovarni z dobrim zaslužkom. Če bi Manico dobil, bi bilo prav prijetno življenje pod jedno streho pri isti mizi. Tako je mislil on in sklenil je zanjo povprašati. Manica na ženitev še ni mislila, zato je od tega dneva postala bolj tiha, mislila je v svojem srcu, ali bi, ali bi ne. Mati ji je dala popolno prostost, samo molila je od tistega dne bolj goreče vsaki večer, da bi Bog dal Manici pravi poklic. In tako je hodil snubač večkrat na obisk, da sta se ga že popolno privadli. Vse jima je bilo všeč, samo — Nemeec je bil. Pa kaj se vse ne pozabi. Razumeli so se dobro — in vzela sta se.

Prav lepo življenje so je pričelo v leseni koči. Nazadnje se je celo mati privadila tega tujca, ki ga spočetka ni posebno mogla. Mož je delal v

tovarni, Manica doma za šivalnim strojem, mati je pa v kotu predla ali pa brala iz knjig.

Tako so živeli srečni in zadovoljni nekaj let, okoli hiše sta skakljala dva plavalasa dečka, v hiši se je pa v zibki smehljala najmlajša — Manica. Tako lepi so bili ti otroci, da ji Manici vselej zaigralo oko veselja, kadar je pogledala na te svoje ljubljence. Vse bi storila zanje, noč in dan zanje delala. Dela v tovarni je pomanjkalo, in tako se je tudi zaslužek pomanjšal. Zato pa je Manica podvojila svoje moči!

Na njenih licih pa se je le razvetati tiste rudeče sumljive rože, rože predsmeritnice, ki so pričle ovnelega življenja. Manica je jela pokašljavati, hirati, toda držala se je po koncu, dokler je mogla. Ko ni več mogla sedeti pri stroju, tedaj je legla v postelj, okrog sebe pa zbrala svoje srčke ter jim česala rumenkaste kodre in učila prve molitvice. Mati pa je iz zapečka vesela in žalostna gledala ta prizor, vesela, ker je gledala te žive, zdrave obrazke, žalostna, ker je vedela, kaj ima čez družino priti. Marsikatera tiha solza je zdrknila čez njen obraz, za katero ni vedel drugi, kot Bog v nebesih.

In Manica je vedela, da so njene ure štete. Dasi je ljubila svojega moža, vendar jo je skrbelo, kaj se bo zgodilo z njenimi otroci. Kadar je bil on prost, vzela je dete — Manico iz zibelke, ter jo

lavec pomagaj delavcu.“ Tako je bilo pred par tedni tudi pri volitvi v rudarski svet. Ker so demokrati tam v večini, pustili so jim naši njih kandidate in volili jih soglasno, a zato ni nobeden naših zatajil svojega programa, kakor pri deželno-zborski volitvi ni nobeden demokrat odstopil, ko je volil delavskega kandidata naše stranke. Delavsko vprašanje je vsem skupno.

Drugod se je že davnej pomirilo, celo o volitvi v Ribnici se več ne piše, ker vsak ve, da močnejša stranka zmagala, ne pa oseba, le v Idriji hočejo biti bolj modri. Pri nas menda še ni izšla kaka številka „Jednakopravnosti“, da bi ne napadala novega poslanca. Povpraševali so celo liberalci, ali dekana kaj to boli. Gospod poslanec kaže v zgledu še od prej, kako malo se meni za to, kaj liberalni časniki pišejo o njem, radi njega naj „Jednakopravnost“ vsaki teden izhaja in v vsaki številki naj ga 4krat napade, on se za to ne zmeni. Hoče li gg. odgovarjati na take brez-miselne sestavke? Vzemimo le zadnjo številko. Tam se pritožuje, da nekateri pazniki služijo že kar petdeset let in to je na škodo mlajšim. Poslanec naj jih prisili, da gredo v penzjon. Toraj nekateri že 10 let delajo predolgo, drugim v škodo. Kje pa je bila liberalna gospoda prej s svojimi pritožbami, on je poslanec šele 4 mesece? Kaj so še le sedaj zapazili, da se škoda godi, zakaj se niso prej obrnili do svojih poslancev, ki imajo zmožnost, veljavo, zveze navzgor itd. on vseh teh prednosti nima kakor trdijo v listu in vendar naj popravlja, kar so zamudili tako vplivni možje! (Velika veselost med poslušalci). Kdor piše ali izdaja časnik mora tudi kaj znati, a naši gg. pišejo za rudarje, a še rudarskih postav ne poznajo. Postava 14. maja 1896 naravnost določuje, da mora rudar ali paznik delati, dokler mu moči puste, tudi ako je že 40 let v službi, naj ne sili v penzijo, ako je še zadosti močan. In paznik je prisegel na postavo, sedaj naj ga pa poslanec sili da bode delal proti postavi, proti prisegi. To je pač otroško naivno! Kdo zopet določuje, je li kateri nezmožen za delo? Poslanec? Zato sta tu dva rudarska zdravnik, brez njihovega spričevala ne dobi nobeden provizije. Na te naj se torej obrnejo oni, ki hočejo pomagati zatiranim paznikom.

Enkrat so mu očitali sicer nedelavnost, ko se ni nič pobrigal, da bi bil pri drugi povodnji poškodovanim pri dež. odboru preskrbel kako podporo, med tem ko je prejšnji poslanec pri prvi povodnji izposloval 600 kron. Vsaki drugi poslanec bi bil na to odgovoril tudi v časniku, le on ne radi tega, ker je tudi naš župnik in noče grditi svojih političnih nasprotnikov. Da je prejšnji poslanec lahko vložil prošnjo za podporo je moral imeti podatke mnenje cenilne komisije, ki je preiskala in konstatirala škodo. To preskrbi županstvo, la njemu niso dali nobenih cenilnih preiskav, niti se kaj do njega obrnili, naj jih kot poslanec podpira, ako je županstvo samo kak korak storilo. Če torej župan-

dat njej v naročje, ki je težko dihala na postelji. Vzela jo je k sebi, ter jo tako milo pogledala, da bi ta pogled v dno duše pretresel vsakega človeka, a dete se ji je smehljalo in se igralo z maternimi lasci. —

Mož je stal ob postelji kakor kamenit, ni govoril, ni jedel, najraje je šel od doma ob takih prilikah. —

Ko so se po drugih hišah in kočah pripravljali za božične praznike, delali jaslice in krasili božično drevo, tedaj je Manica — iztrpela. Nasuli so ji na grob črne, trde zemlje in belega mrzlega snega, ob grobu pa sta stala dva nedolžna otroka, ki sta nemo gledala druge ljudi, zlasti očeta in staro mater, zakaj jokajo, doma pa se je v zibelki sladko smehljala Manica ter se igrala z rožnim venčkom svoje matere. —

Dolgčas je bilo nekaj dni. Stara mati še ni doživela tako žalostnih božičnih praznikov, kakor so bili ti. Pa, kaj je hotela? Skrbela je za otroke kot popreje za časa boleznih svoje hčere. In lako so tekli naprej dnevi, tedni in meseci, —

Otroci so bili veseli in zdravi, kot popreje, in oče jih je rad imel. Sprevidel je pa, da tako ne more naprej iti, stara mati je slabotna in bolehnna, otroci potrebujejo matere. In šel je na Nemško v svoj rojstni kraj — in od tam je pripeljal svojo drugo nevesto. Čudni so bili prvi dnevi v leseni

stvo svoje dolžnosti ni storilo je pač predrzno, da ne rabi hujšega izraza, krivdo zvrčati na poslanca. To je dolžan pojasniti svojim volivcem, a v časniku ne bode zmival svojih političnih nasprotnikov. Ti so delali proti njegovi izvolitvi z vsemi močmi, ni čudo, da še sedaj ne morejo pozabiti poraza, a da vedno to kažejo v listu, ne kaže kaj njih politične zrelosti. Vendar ako imajo posebne veselje nad tem, da ga obirajo v svojem glasilu, jim on to veselje iz srca privoščiči.

Preide tedaj na idrijske delavske razmere. Že nad pol leta obstoji v kat. del. stranki poseben odsek, ki se peča z delavskim vprašanjem. V njem so zastopniki vseh kategorij. Ti se večkrat shajajo in razmotrivajo stališče, ki je ravno sedaj, ko se novi delavski normal vpeljuje, zelo važno. Kar se sklene to on sporoča državnim poslancem, ki ga na Dunaju v tem podpirajo. Brali so delavci, da so ravno naši poslanci dr. Šusteršič, Povše in dr. Žitnik, osebno storili pri ministru in glavnih referentih potrebne korake, da se našim pohlevnim zahtevam kolikor je mogoče ugotovi. (Klici: hvala jim!) Žalostno je le to, da so čuli naši zastopniki pri referentu opombo, da ravno zastopnik liberalne stranke tam govori, da se on ne strinja z željami rudarjev. (Ali je mogoče kaj takega?) Kakšne želje ima on, niso mogli zvedeti, a da nekako podira kar hočejo poslanci kat. stranke doseči, so prepričani. A prepričani naj bodo tudi naši politični nasprotniki tu, da si priznanja rudarjev s tem ne bodo dosegli.

Uvrstitev rudarjev v nove oddelke navdaja delavce s strahom. Marsikateri je pričakoval po novem letu zdadno povišanje, a sedaj, ko je že dobival večje mere žita bo v uvršten v V. razred in tam žito odpade. Mesto poboljška bode mladi delavec po novem statutu prikrajšan v dohodkih. Poslanec se je že obrnil do državnih poslancev, naj tudi v tem oziru pomagajo in sedaj bode še z novega jim poslal natančnejše podatke, da bodo lažje še kaj dosegli rudarjem! Radi tega pozivlje navzoče, ako imajo kake želje in nasvete, naj se oglase.

Pomenjkovali so se v pogovoru še dalj časa o delavskih odnošajih, kar je g. poslanec si zabelježil in razšli smo v veselem spoznanju, da smo dobili poslanca, ki naše razmere pozna, kateremu se lahko razodene svoje misli in ki je tudi pokazal, da se za nas zanima in za nas dela.

Škof Strossmayer in naši liberalci.

Znano je, da naši liberalni poglavarji, med njimi v prvi vrsti ljubljanski župan Hribar, radi hodijo v Djakovar obiskovat škofa Strossmayerja, in da jih ta s prav hrvatsko gostoljubnostjo sprejema. A to gostoljubnost doma porabijo v to, da popisujejo Strossmayerja, kakor bi bil na njihovi strani in bi odobral naprednjaške nazore. Tako n. pr. „Slovenski Narod“ v svoji 15.

koči, vse je bilo nenavadno, a s časoma so se privadili drug drugemu. Ona ni razumela slovenski pa otroci so bili še majhni, torej se je že izhajalo, stara mati je pa itak vedno v svoji izbi ali brala, ali pa molila.

Otroci so odrastli, in tudi Manica je že hodila. Tedaj je morala stara mati večkrat varovati mlado deco, ko je mlada nesla kosilo možu v tovarno.

In tedaj se je vselej njej milo storilo, ko je gledala te plavolase otroke, zlasti najmlajšo Manico, ko je slišala njihove čiste glasove, katerih pa ni razumela.

Drug duh je prišel v hišo, zdelo se ji je vse nekaj čudno in nenavadno. Otroci je niso ljubili več tako ko nekaj, opominjala jih je, svarila, pa niso razumeli njenih besedij in so se ji smejali, to pa jo je tako bolelo, da se je zaprla v svojo izbo ter prebirala stare knjige družbe sv. Mohorja, ker novih ni dobila, ali pa je prilezla ob palici na pokopališče, ter tam pokleknila ob grob, na katerem je stal lep križ z napisom, katerega pa ona ni razumela. —

Visoko gori nad njo pa so nemo gledale nizdoli razvaline gradu celjskih grofov, nemo in mrtvo, saj niso videle, kako za rodod rod gineva kaho se krčijo naše meje.

letošnji številki naznanja svetu za liberalce žalostno vest, „da bode v „hrvatski opoziciji“ močna klerikalna struja, ki utegne s časoma vsled sistematičnega pospeševanja vsega klerikalizma z raznih strani zadobiti prevlado“. Potem se pa tolaži tako-le: „Zadnji čas se kažejo znaki, da se pojavlja neko napredno gibanje. Tako gibanje, če se razvije, bo v vsakem oziru samo dobro uplivalo na vse javno, kulturno, politično in gospodarsko življenje na Hrvatskem, in ni se ga bati niti duhovnikom, saj vidijo pri velikem Strossmayerju, kako se dajo one moderne ideje, na katerih sloni naprednjaštvo, združiti z udanostjo cerkvi in versko gorečnostjo v lepo harmonijo!“

„Narod“ pač ne more drugače, kakor da škofo obrekuje in blati. O našem škofu je pisal že tako, kakor ni doslej o škofih pisal še noben čifutski list, tudi najgrši ne. Kar pa piše o škofu Strossmayerju, je pa kar naravnost v nebo vpijoče. Bolj bi ga ne bil mogel oblatiti, kakor ga je v vrsticah, ki smo jih citirali.

Vsak škof pri nastopu svoje službe priseže, da bo varoval in učil vse dogme katoliške cerkve. To je prisegel tudi škof Strossmayer.

„One moderne ideje, na katerih sloni naprednjaštvo“, so pa v naravnostnem nasprotju z dogmami katoliške cerkve. „Naprednjaštvo“ taji sploh nadnaravni red, na katerega se naslanja večina naših dogem. In katoliški škof Strossmayer naj bi bil pristaš tega naprednjaštva?!

Katoliški škof se ne more spuščati v polemiko po časnikih, če ga tu ali tam napade kak židovski list. A naša dolžnost je, da branimo čast svojih škofov. In kadarkoli bo „Slovenski Narod“ v svojih umazanih predalih hvalil tega ali onega cerkvenega dostojanstvenika, bomo mi odločno protestirali.

Če se pokaže tudi med hrvatskim narodom „napredno gibanje“, nas bo — odkritosrečno govorimo — to gibanje močno veselilo. Med Hrvati je mnogo gnjiloga, in da se narod te gnjilobe očisti, da pomeče iz sebe vse, kar ga sedaj pridi, mu je treba takega procesa, kakor ga opazujemo pri mostu, dokler ne postane iz njega čisto vino. Kakor povsodi, tako je tudi na Hrvatskem boj, kakoršnega imamo na Kranjskem, neizogiben. In kadar pride do tega boja, tedaj bodo spoznali kranjski liberalci, da so obrekovali katoliškega škofa Strossmayerja, ko so mu podtikali naprednjaško, liberalno mišljenje.

Politični pregled.

Recept prostozidarjev. Vihar proti veri in cerkvi narašča. O vzrokih tega gibanja daje zanimivih pojasnil „Amico del Popolo“. List pravi da je izšla za prostozidarje zaupna knjižica z navodili. V tej knjižici se nahajajo sledeči stavki: Delovanje prostozidarstva mora stremiti za tem, da se duhovščino pripravi v nezaupanje pri ljudstvu in prepričati občevanje ljudstva z duhovnikom v društvih in rodbinah. Mora se žensko odtujiti cerkvi in daje naj se ji berilo, ki je pisano z namenom, da se ucepi med ljudi misel, da je vera za nje velika nesreča. V raznih občinah naj se sestavijo odbori, da nadzorujejo duhovnika in ki naj dobe dobre zveze med uradniki, učitelji in trgovci, ob enem naj se vedno neti opozicija proti duhovščini. Zbira se naj notice in naj se jih pošilja listom z namenom, podkopavati ugled duhovščine. Družine, ki bero katoliške časopise, naj se zasramuje in vsili naj se v vsako hišo kak liberalen časopis. Ako hoče kdo nastopiti kot zagovornik duhovščine, naj se ga neprestao napada. Proti duhovščini naj se pošlje v boj liberalno delavstvo, šolstvo itd., potujoče igralne družbe naj dajo predstave, ki imajo obrnjeno ost proti duhovščini in narodnosti, kajti strasti, ki se enkrat zbude, odtujijo mladino duhovnikom. Prostozidarji naj ne bodo izbirčni v svojih sredstvih, da podkopljejo ugled vere in duhovščine, vsako sredstvo je dobro, da se ljudstvo iztrga iz verig duhovništva.“ — Te navodila ne potrebujejo nobenega komentarja. Tudi na Slovenskem se jasno vidi, da nekaterniki zvesto izpolnjujejo ta navodila. Krščanski Slovenci, bomo proti tem prostozidarskim nakanam po-

zorni, kajti ako se našemu narodu iztrga vera in mu odtujijo duhovščino, tedaj naš narod skoro postane žrtva svojih nasprotnikov.

Redovnice in gobovi. Francoska vlada je ob istem času, ko je doma izdala znano postavo, vsled katere se bodo morali redovniki izseliti iz Francije, naselila na otoku Madagaskar Frančiškanke, da bi oskrbovale gobove bolnike. Ko so redovnice to zvedele, tedaj so bile silno vesele. Vsaka je hotela iti med nesrečne. Ker so jih potrebovali le malo, zato je žreb odločil 5 redovnic. Ko se je teh 5 redovnic vkrcalo na ladjo v Marseilu, nabralo se je na tisoče oseb na obrežju, ki so navdušeno pozdravljali vrle in neustrašene junakinje. Dospete so srečno v svoj novi delokrog med 600 gobavim, kjer izvršujejo nevarno delo. Tu v bolnišnici so živo pokopane kajti prej ali slej tudi same nalezejo to strašno bolezen. — In pri tem požrtovalnem delu ne mislijo na nobeno zemeljsko plačilo, pač pa imajo pred očmi čast božjo in ljubezen do bližnjega. — Liberalci okoli „Slov. Naroda“, pokažite vi kaj enakega!

Pogumno pripoznanje. Pretekli teden je imel v Gradcu predavanje o postrežbi bolnikov vseučiliški profesor dr. Kraus. Izrekel se je za postrežbo bolni od strani duhovnih redov. Vsaka postrežnica in vsak postrežnik mora imeti smisla za versko čusvovanje, kajti ako se v postrežbi tudi duševno ne pomaga bolniku, pač ni bolniku mnogo pomagano. Kdor smatra bolniško postrežbo za rfeke bogoslužno delo, temu je taka postrežba lahka. Te besede naj si zapomnijo tisti, ki hujskajo proti usmiljenim sestram, ki strežejo po bolnicah!

Napredek v liberalni Italiji se tako-le množi: Na en milijon Lahov je leta 1872 prišlo 30 samomorilcev, leta 1900 pa na en milijon Lahov 63 samomorilcev.

Kake šole so boljše? Zadnje statistične preiskave so dokazale, da je v Italiji od vsega prebivalstva ena tretjina analfabetov in vender ima liberalno časopisje polna usta o napredku moderne Italije. Takemu bahanju nasproti konštatuje katoliško časopisje, da je leta 1869. v cerkveni državi bilo število analfabetov 23 odstotkov. Danes je ondi 33 odstotkov analfabetov. To je za pametne ljudi dokaz — kake šole so boljše.

Občinske volitve na Dunaju. V mesecu marcu se vrši na Dunaju zopet volilna borba. Dunajski magistrat je razpisal dopolnilne volitve za občinski zastop, in sicer se vrše volitve za četrti razred 4. marca, za tretji 17. marca event. ožje 18., za drugi razred 19. oziroma 20. marca in za prvi 22. oziroma 24. marca. V četrtem razredu bo popolniti samo eden mandat, namreč oni v Semeringu, tretji razred bo pa volil skoro vse nove zastopnike. Borba bo seveda zopet izredno huda, ker bodo liberalci in socijalni demokratje napeli vse sile, da si pribore nekaj novih mandatov, a bržkone ne bodo imeli vspeha.

Demonstracija v Lvovu. Povodom spominskega dne poljske ustaje v letu 1863. zbralo se je 21. t. m. kakih 300 oseb na lišakavskem pokopališču, na kar je množica odšla v mesto pevaje narodne pesmi. V pekovski ulici se je množici postavil nasproti močan oddelek redarstva. Množica pa je prodrla policijski kordon in šla dalje z namenom, da bi odšla v ulico Kraševskega, kjer se nahaja ruski konzulat. Oddelek huzarjev je razpršil mej tem množico, ki je bila narastla na kakih tisoč glav, še predno je došla do konzulatnega poslopja. Četorico demonstrantov so aretirali radi upornosti, in so jih izpustili zopet, ko so jih bili zaslišali.

Katoliško vseučilišče v Solnogradu. Dne 20. t. m. je bil občni zbor društva za ustanovitev katoliškega vseučilišča v Solnogradu. Društvo je imelo lansko leto dohodkov 112.000 kron. Vseučiliški zaklad znaša 1.024.813 kron. Slavnostni govor je imel o. Freund, ki je naglašal, da je skrajna potreba, da si začno katoličani svojo inteligenco sami vzgajati, ker državna vseučilišča ne vzgajajo v krščanskem smislu. Glede narodnostnega vprašanja je rekel, da stoji katoliška cerkev na najpravičnejšem stališču, ker se izogiblje skrajnosti in zahteva samo pravičnost. Na tem stališču bo stalo tudi bodoče katoliško vseučilišče.

Finančnega ministra bi skoro vrgle mitnice. V proračunskem odseku je predlagal kmetski poslanec Šrafel, naj se denar od mitnic dovoli finančnemu ministru samo za 6 mesecev, potem pa naj se mitnice odpravijo. Večina poslancev je bila voljna za to glasovati. To je uvidel minister, zato je vstal in jih rotil, naj tega ne storijo, ker to bi bila njemu nezaupnica in on bi moral odstopiti. Poslanci so se dali omehčati in glasovali, kakor je minister hotel. Taki so avstrijski poslanci. Kmetje se ne bi jokali za sedanjim finančnim ministrom, ki je imel za železnice in kanale pripravljenih 800 milijonov, za kmetske potrebe pa le 4 milijone!

Odlikovan „nazadnjak v kuti“ je frančiškan oče Hartmann plemeniti Hochbrunški, slaven komponist v Brnu. Od našega presvitlega cesarja bil je odlikovan zadnji čas z zlato svetinjo za umetnosti in s podobo presvitlega cesarja. Prvake slovenske liberalne „inteligence“, ki tako hrepene po „baronatih“ in redih, pretresel bode mraz, ko bodo to čitali.

Izseljevanje iz Ogerske. 14.170 Slovakov se je minulo leto izselilo iz svoje domovine na Ogerskem večinoma v Ameriko. To pač kaže, kake razmere vladajo na severnem Ogerskem. Sploh se je v minulem letu izselilo iz Ogerske 54.767 oseb; Hrvatov in Srbov je bilo mej njimi 3928, Rumunov 3092 in Nemcev 4393.

Prestolonasledništvo v Srbiji. Srbski krogi se prav živahno zanimajo, kdo bo naslednik kralja Aleksandra, ako ostane njegov zakon brez otrok. „Berliner Lokal-Anzeiger“ prinaša iz Belgrada vest, da hoče kralj Aleksander leta 1902. ob stoletnici vladanja Karagjorgjevičev proglasiti pravnuka prvega vladarja Petra Karagjorgjeviča, ki študira sedaj v Peterburgu, naslednikom srbskega kraljestva. Kraljica Draga pa seveda s tem ni zadovoljna.

Amerika 1. 1901. Američan izpodriva povsodi po svetu druge narode — daleč za seboj je pustil že Angleže in Nemce. Oglejmo si malo kupčijsko leto 1901. Vseh izdelkov in kupčije je bilo letos četrtno več nego druga leta. Železnice so imele 16 odstotkov več čistih dohodkov. Železa se je izdelalo sedmina več nego kdaj poprej. Ravno tako je bilo v čevlarski obrtniji. Železne rude se ni še nikdar toliko nakopalo. Tudi volnenega in bombažnega blaga se je primeroma več izdelalo. Kmetje so bili lahko bolj zadovoljni letos zaradi višjih kmetijskih cen. Ameriška trgovina je dosegla letos take meje, da je bilo že težko dobiti tovornih železničnih vozov. In vender so imeli letos ondi hude gospodarske krize. Imeli so velikanske štrajke, imeli so paniko na borzi v New Yorku v maju, razbile so se mnoge velike korporacije, manjkalo je koruze, bombaža in ovsa in temu pridenimo še umor Mac Kinley-a.

Zmešnjave na severu južne Amerike. Glede dogodkov v Kolumbiji in Venezueli niti še sedaj mogoče priti na jasno. Najprej se je govorilo o ustaji v Venezueli, potem o vojni med Kolumbijo in Venezuelo. Dohajale so vesti, da je ustaja popolnoma zatrtja in da so se ustaši popolnoma podali, potem so zopet poročali, da med obema republikama nastane vojna itd. Govori se, da ima v vseh teh zmešnjavah Nemčija svoje prste, v prvi vrsti, pa da so politični agenti Zjedinjenih držav provzročili vse nemire. Kljub temu, da je nazadnje vse kazalo, kakor da je stvar definitivno rešena, dohajajo še vedno vesti o novih bojih. A vse te vesti dohajajo potom Zjedinjenih držav, vsled česar je težko pogoditi, koliko je resnice na stvari. Najnovejše stvari nam poročajo, da se je v panamskem zalivu potopilo pet vojnih ladij in sicer tri vstaške in dve vladini. Iz Paname poročajo dalje, da je vstaška topničarka „Paddilla“ napadla vojno ladjo „Laudaro“, katera se je zažgala in se potem potopila. V soboto so vstaši, kakor poročajo iz Villemstada, poskušali zavzeti Maracaibo, a so bili odbiti. Vladne čete so doživele občuten poraz tudi pri Carubanu. Ako so vse te vesti resnične, so bile vesti, da je ustaja že popolnoma zatrtja, pač le pobožna želja.

Domače novice.

Poroka nadvojvodinje Elizabete. V četrtek na sopraznik Marijine poroke se je poročila hči pokojnega prestolonaslednika Rudolfa s knezom Otonom Windischgratzem. Z Dunaja sta visoka poročenca odpotovala na Bled. V četrtek ob pol 11. uri po noči je prišel poseben vlak v Lesce z visokima novoporočencema. Leški kolodvor je bil ves okrašen in razsvetljen. Na Bledu je bil slavolok pri pošti in od tod ob vsi cesti do vile Windischgrätz hiše ob cesti so bile vse razsvetljene in okrašene. Danes ob 11. dopoldne je bil vsprejem deputacij. Zvečer bo serenada pred vilo. Visoka poročenca ostneta na Bledu 8 dni. Na Bled sta se pripeljala visoka poročenca v štirivpreženem vozu.

Nadvojvodinja Elizabeta ljubljanskim krščanskim ženam. Predsedstvo „Krščanske ženske zveze“ je na brzozjavno čestitko, poslano povodom poroke Otona Windischgratza z nadvojvodinjo Elizabeto, prejelo v četrtek — na dan poroke — sledečo zelo častno zahvalo: Njena c. kr. Visokost nadvojvodinja Elizabeta Marija zahvaljuje najmilostiveje vse članice za voščila k poroki, ki so Visokoisto zelo razveselila. Bellegarde, višji dvornik.

Iz Kranja se nam piše: Od Wohlgemutha Kokalja, Pirca in Eržena se kranjski mojstri še ne bomo dali ugnati v kozji rog. Naj le pišeta „Narod“ in „Gorenjec“, kako mi grdo delamo z učenci, jima bomo že pokazali. Pošteni mojstri smo in pri nas so učenci v poštenih rokah. Tisti, ki čez nas zabavlja, naj pometa pred svojim pragom in pred pragom naprednega predsednika Wohlgemutha. Tudi snedenosti si ne damo očitati. Kako more pri hudi konkurenci dandanes trgovec kot obrtnik devati v svoj žep, lahko vsak presodi. Branimo se pa Wohlgemuth-Erženove zadruga, ker so po onih pravilih prispevki previsoki. Plačevati po 6 kron pristopnine, od naznanila učenca 4 krone, od oprostivne pa 10 kron, to je za male obrtnike prevelik davek. Tudi hočemo biti mojstri za-se, ker imamo svoje težnje. Z drugimi v en komat ne gremo, in Wohlgemuth nas ne vjame na limance, naj piše s svojimi kompanjoni v „Narod“ in „Gorenjca“ kar hoče. Nismo tako nevedni in neumni, kakor nas slikajo liberalci. Mojster Eržen je preveč dvojke šival v prvi šoli, mojster Pirc pa predolgo jus študiral, da se pravi mojstri dali od njih komandirati. Pokazali bomo mojstri v nedeljo, da znamo še nekoliko misliti. Vsem našim somišljenikom priporočamo, da se ne dajo od nikogar preslepiti in da soglasno volijo te-le kandidate: Načelnik: Ivan Zupan, usnjar v Kranju. Načelnika namestnik: Urban Žebre, stavbinski podjetnik. Odborniki: Alojzij Götzl slikar, Ferdinand Hlebs trgovec, Rudolf Jeglič kamnosek, Matija Levec knjigovez, Jožef Ovčjak klobučar, Janko Potušek brivec, Lovro Rebolj krojač, Jernej Strniša čevljar, Janko Šink svečar, Jožef Štirn ključavničar, Franc Šifrer sedlar, Franc Špenko, čevljar. Namestniki: Konrad Čadež pek, Jožef Mohor čeljar, Janez Rausch čevljar, Urban Švelc tesar.

Neodvisni kranjski mojstri, ki ne poslušajo komande Pirčeve, so imeli v nedeljo 19. t. m. v gostilni g. Jankota Šink sestanek. Dogovarjali so se o volitvah v obrtno zadrugo, ki se bodo vršile v nedeljo 26. t. m. Vdeležba je bila prav povoljna, prišlo je okrog 40 mojstrov. Sklenili so postaviti svoje kandidate in ne voliti onih, ki jih je določil sedlar Wohlgemuth v kompaniji z znanim Erženom. Na sestanku je vladalo najlepše soglasje. — Mojstri! V nedeljo je v vaših rokah, oziroma na naših glasovih, da se otresete terorizma, ki ga gotovo ljudje pri vseh volitvah kažejo.

Bob iz Kranja. „Polža jahajo“ kranjski liberalni mestni očetje, kakor je zadnjič prav povedal „Slovenski List“. Vsaka svetilnica v mestu govori o polžu. V mnogih delih mesta vlada srednjeveška tema, tu in tam pa brle svetilnice, v katerih je nalit slab petrolej. Kako krasno in nedrugo električno razsvetljava bi bil že davno lahko imel Kranj, ta nekdanj ponosni Kranj, ako bi liberalni njega vladarji ne bili nazadnjaki. Podjetni in napredni g. Kreuzberger je vender polža nekoliko pognal. Počasni mestni očetje bodo tedaj morali, ali s polžem teči, ali

pa razsvetljava za mesto od g. Kreuzbergerja kupiti. Pripoveduje se, da bodo rajši luč od Kreuzbergerja kupili, kakor da bi obveljal Pavšlarjev načrt, da naj mesto, ki je obdano od vodnih sil, razsvetljava napravi v svoji režiji. Da je vse s takim gospodarstvom „mal kontent“, se razume. Jedini, ki nekoliko naprej in hitreje misli, kakor dr. Štempihar, bi bil naš vedno živahni Rakovec. Pravimo bi bil, ko bi ne bil baje dobil nekako „Magenerweiterung“. Razjezil se je baje nad nekim policajem. Za pokoro je dobil, da mora izpolnovati tretjo cerkveno zapoved in se poboljšati. Tega bi mu ne bilo treba, ako bi pustil Pircu, da bi policaje odstavljali in pijance v red deval. Pirc vse zna, njegov brat v Idriji zna še več in nekdo pa še največ. Pst! Pa prihodnjic, če bo kranjski Cirilček presiten. V Ljubljani veste veliko. Ni zastoj dr. Tavčar kuhavnicam tako pametno pridigoval, da so jokale kakor pri pridigi kakšnega kapelana mlade Kočevarice. Sedaj je pa konec. Čeho bo itak plačal gospod dekan. Staviti smo šli, da bo Pirc v „Gorenju“ in „Narodu“ rekel: Koblar je pisal. Koblar se bo pa smejal in z nami stavo pil na debeli četrtek.

Tatvine po župniščih. Zadnji čas rastejo tatovi kar iz zemlje, kakor gobe po deževnem vremenu. Najbolj čudno je, da se klatijo navadno le okrog župnišč. Ni ga skoro tedna, da bi ne bilo čitati v listih o kakem ulomu v duhovniška stanovanja. Gg.: župnik K. v Sinkovem Turnu, župnik H. v Trbojah, župnik Š. v Dupljah, stolni dekan Z., župnik Š. v Rovih, kapelan F. pri sv. Jakobu v Ljubljani, kapelan G. v Mengšu ter profesor Z. so imeli te neljube goste. — Gotovo so ti tatovi pristni liberalci, ki prav pridno čitajo liberalne liste, osobito „Slovenski Narod“, ki tako rad čenča o „nenasitljivi“ farški bisagi. — Upamo, da bodo stražni organi strogo pazili na razne sumljive elemente, ki se potikajo po mestih in deželi ter proizvajajo te tatvine.

Društvo sv. Jeronima v Zagrebu je izdalo štiri knjige. Koledar „Danica“, ki se je natisnil v 45.000 izvodih, prinaša životopis škofa Antona Martina Slo m s k a iz peresa g. J. Barleta.

Iz Kranjske gore se nam piše: Dvorni vlak z novoporočencema je šel mimo nas v četrtek zvečer ob 3/4 na deset. Na tukajšnjem kolodvoru zbralo se je na stotine ljudstva. Veteransko društvo z godbo, požarna bramba, posojilnica, podružnica sv. Cirila in Metoda, vsa inteligenca in mnogo naroda. Ko je vlak pridrdral je godba zaigrala cesarsko himno, ljudstvo pa je navdušeno klicalo: Živio! Vlak se ni ustavil.

Češki filharmoniki iz Prage. Naše glasbo ljubeče občinstvo je imelo zadnji ponedeljek izredno lep užitek. Napovedali so se namreč par dni poprej češki filharmoniki, da bodo na svojem koncertnem potovanju dali tudi v Ljubljani en koncert. To vam je orkester! Do sedemdeset članov, vsak mojster na svojem sviralu, to mora povzročiti izreden učinek! In res se ni varal, kdor je prisostoval to pot koncertu. Razen nekaterih sedežev v srednjih vrstah je bila velika dvorana „Narodnega doma“ razprodana. Igrale so se same skladbe čeških orkestralnih glasbenikov. Smetana, Fibich, Dvořak, to so umetniki, ki vedo komponirati, da slušatelja začarajo v svoje glasbene misli. In pa to proizvajanje! Ta lahkota, s katero se podajajo občinstvu najtežje piése! Občinstvo je takoj pri prvi točki zastrmelo, slušajoč te fine glase, ki se pojavljajo sedaj v najskrivnostnejšem pianissimo, sedaj pa se zopet vzburijo v najimepozantnejši fortissimo. Zanimivo je bilo gledati dirigenta J. Čelanskega. O njem se pač po pravici sme reči, da ima svoj orkester v malem prstu. A tudi dirigira, da še tako nismo videli. Z roko ne vodi toliko, kakor mnogo bolj s svojimi očmi, s svojim smehljajočim obrazom. In vse gre za njim, kakor igraje. Naravno je bilo, da je navdušenje mej občinstvom pri vsaki točki bolj rastlo. In ob sklepu koncerta se v dvorani ploskanje in hrupno priznanje ni hotelo povleči, zato so umetniki pridodejali še valček iz „Evgena Onegina“. Spomina vredno je tudi to, da so po vsakem komadu na poziv dirigentov vsi sodelujoči člani v zahvalo za priznanje, katerega jim je občinstvo radodarno nudilo. In prav je tako umetnosti čast in zahvala.

V Kranju se je ustanovila v nedeljo, dne 19. t. m. farna knjižnica. K ustanovnemu shodu se je zbralo veliko mož in mladeničev iz mesta in okolice. Po pozdravu gospoda dekana in ko so se prečitala pravila, se je vršila volitev odbora, ki je tako sestavljen: predsednik gosp. dekan A. Koblar; podpredsednik g. K. Windišer, odborniki: gg. kapelan J. Potokar ter posestnika J. Pilar in J. Nadižar. — Svojo sobo ima farna knjižnica v župnišču, kjer bodo na razpolago razni katoliški časopisi. Da je bila taka naprava koristna, je pokazalo lepo število udov, ki so jej takoj pristopili.

Požar v mariborskem gledališču. V noči 16. t. m. je nastal ogenj v mariborskem gledališču ter je bila velika nevarnost za mesto sploh. Ker pa so bili uslužbenci z brizgalno pri roki, se jim je posrečilo ogenj zadušiti; vendar je precej škode.

Žganje ga je umorilo. Minuli teden so našli v Preski pri Medvodah nad Ljubljano 55letnega posestnika Košenino v nezavesti. Napil se je žganja in na potu domov obležal. Drugi dan je umrl.

Umrl je v Veliki Loki na Dolenjskem upokojeni major g. M. Trebuhovič, bil je navdušen Slovan.

Ameriški Sloveni nimajo dozdej nobenega rojaka-zdravnika in si pomagajo z ameriškimi zdravniki, dasi bi imel v velikih slovenskih nasebinah slovenski zdravnik dober zaslužek. Na medicinskih fakultetah ameriških vseučilišč pa študira sedaj več slovenskih mladeničev, ki bodo v par letih promovirani doktorjem zdravilstva.

Varujte se amsterdamskih podjetij za srečke. Že lansko leto smo svarili pred kupovanjem srečk pri kreditnih in bančnih podjetjih v Amsterdamu, ki se pečajo s prodajanjem srečk, ker je njih kupčevanje zelo nereelno. Pred kratkim se je v Amsterdamu ustanovil nov komsijski in bančni zavod pod imenom „Fortuna“. Kakor smo izvedeli iz jako zanesljivega vira, ni ta zavod nič boljši in je celo svariti zlasti pred kupovanjem srečk pri njem. Ravno tako svarimo tudi pred tvrdko „Fondsenbank“ v Haagu.

Velika maskarada pevskega društva „Slavec“ vršila se bo letos dne 2. februarja pod naslovom „Slaveva maskarada v začaranem gozdu“. Odboru je na tem, da poda zopet nekaj novega, v to svrhu bode telovadna dvorana spremenjena v naravno gozdno pokrajino, iznad katere se bodo dvigale razvaline z akletega gradu, v gozdu samem pa bodo začarane in pričarane najrazličnejše prikazni. Podrobnosti te zanimive in originalne predpustne prireditve bodemo še priobčili.

Umrl je v nedeljo zvečer ob 11. uri od kapi zadet župnik v Starem trgu pri Ložu, preč. g. Anton P o n i k v a r v starosti 64 let. Pokojnik je bil rojen 31. maja v St. Vidu pri Cirknici, v mašnika je bil posvečen 3. avgusta 1862. Pogreb je bil v sredo ob 9. uri. — V Ljubljani je umrl g. Dragotin J e s e n k o, sotrudnik „Narodov“ in „Zvonov“. — V Novem mestu je umrl g. A. P r e a t o n i, dež. bos. gozdar v 29. letu svoje starosti.

Bralno in pevsko društvo „Maribor“ vabi na gledališko predstavo, katera se priredi v nedeljo 26. prosinca 1902 v veliki dvorani „Narodnega doma“. „Šolski nadzornik.“ Veseloigra v enem dejanju. „Eno uro doktor“. Burka v enem dejanju. Začetek točno ob 8. uri zvečer, konec po 10. uri. Čisti dobiček se porabi za dobrodelne namene. Vstopnina: sedeži v dvorani od 1. do 5. vrste po 60 kr., od 6. do 10. vrste po 50 kr. in od 11. do 16. vrste po 40 kr., stojšče v dvorani 25 kr., sedeži na galeriji po 25 kr., stojšče na galeriji 15 kr. Vabila se dobe v tiskarni sv. Cirila in pa v pisarni dr. Pipuša, ker vstop brez vabila ni dovoljen. Vstopnice se dobe na dan predstave od 2. do 4. ure popoldne in od 1/27. do 8. ure zvečer pri blagajni v „Narodnem domu.“ K obilni udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

Ljudsko gibanje v kranjski okolici. V letu 1901 je bilo: v Cerkljah 142 krstov, 88 mrličev, 15 porok; v Velesovem 28 krstov, 24 mrličev, 3 poroke; v Besnici 23 krstov, 16 mrličev, 5 porok; na Šenturški Gori 17 krstov, 5 mrličev, 4 poroke; v Preddvoru 57 krstov, 53 mrličev,

11 porok; v Naklem 31 krstov, 31 mrličev, 12 porok; v Smledniku 90 krstov, 85 mrličev, 16 porok; v Senčurju 139 krstov, 107 mrličev, 17 porok; na Trsteniku 22 krstov, 9 mrličev, 5 porok; v Goričah 16 krstov, 10 mrličev, 3 poroke; v Zapogah 16 krstov, 11 mrličev, 1 poroka; v Dupljah 17 krstov, 17 mrličev in 2 poroki.

Podčastniški ples. Na tukajšnjem starem strelišču bodo imeli dne 4. februarja podčastniki domobranskega polka ples. To je prvi ples, odkar je ves ta polk v Ljubljani.

Orožnik morilec in samomorilec. Bivši orožnik Janež je v torek v Borovnici ustrelil ondotnega orožniškega postajevodjo Žumerja, ki je pred leti povzročil, da je bil Janež obsojen v ječo in od orožnikov odslovljen. Janež in Žumer sta v torek popoludne skupaj pila in kvartala v gostilni pri Lebasu. Ko sta mej 7. in 8. uro zvečer odšla, je Janež koj pred gosilno z revolverjem ustrelil najprej Žumerja, potem pa še samega sebe. Žumer je bil jako dober in izredno priljubljen mož in je napram Janežu svoj čas vršil le svoje dolžnosti.

Vihar na Gorenjskem. Iz Mojstrane poročajo, da je bil na Gorenjskem od 16. na 17. t. m. strahovit veter, ki je zlasti v Radovni povzročil veliko škodo. Podrl je mnogo dreves in raztrgal jako mnogo streh; kmetu Pesjanu je hišo kar odkril. Pri tovarni v Mojstrani je edno streho popolnoma razdejal, tako, da je samo tukaj 300 kron škode. V Radovni je veter odnesel deske po več sto korakov daleč od hiš. Vsa škoda je precej znatna.

Značilna obsodba. V četrtek je obravnavalo dež. sodišče o pritožbi neke dame, ki je svojemu sinu v garnizijski zapor pisala dvoje pisem, katerih pa sin ni dobil. Na to je pisala sinu dopisnico, na katero je zapisala, da je „škandal“, da se mu pisem ne dostavi, ni pa imenovala vojaške oblasti. Pri okrajnem sodišču je bila dama radi razžaljenja vojaške oblasti obsojena na dva dni zopora in tudi predvčerajšnjem deželno sodišče njenemu prizivu ni ugodilo. Bodite previdni, kadar pišete dopisnice!

Zahteva liberalnega učitelja. V vasi V. je razpisana služba učitelja. Za to službo se je oglašil med drugimi prosilci liberalen učitelj Z., ki je znan kričač po liberalnih listih in hud nasprotnik duhovnikov. Stavil je pogoj, da sprejme službo le tedaj, ako se zavežejo kmetje, da mu bodo napravljali drva. No, liberalni učitelj se je enkrat prav pošteno vrezal. V občinski seji, kjer so se o tem pogovarjali, so sklenili, da ne kupijo liberalnemu učitelju drva, naj ostane torej na svojem starem mestu. Omenjeni učitelj bi torej rad uvedel „biro“, a kmetje so mu prečrtali račun.

Drobne novice. Potovanja po Evropi se je naveličal bivši tukajšnji lastnik tiskarne Rudolf Milic ter odpotoval v Ameriko, kamor je odpotoval brez družbe. — V petek zvečer se je splazil v Ljubljani nek lat v sobo č. g. prof. Zupančiča ter med časom, ko je šel gosp. prof. k večerji, ukral okoli 700 do 800 kron v zlatu, oziroma v srebru in papirju morda, pa tudi še več. Ko je postrežnica prišla v sobo, je tat skočil iz skrivališča in ubežal. — Umrl je c. kr. rezervni častnik g. Jožef Wizjan, sin posestnika Antona Wisjana iz Šiške. — V Gradcu se je vrgel iz družega nasdtropja vseučilišnega poslopja na dvorišče jurist Karol Medanič. Bil je na mestu mrtev. — Tehtnice in mere ter uteži, ki so bile leta 1898. oziroma 1899 zadnjic cementirane, se morajo letos precementirati. — Popolnoma zrelo jagodo je našel 10. t. m. na svojem posestvu v Okonini v Sav. dolini gosp. Ignacij Zavološek. — V zadevi izročitve Ernsta Wallburga ljubljanskemu dež. sodišču je sklenil senat budimpeštanskega sodišča izročiti justičnemu ministerstvu novo vlogo. Zagovornik Wallburgov je dokazoval, da je Wallburg sin nadvojvode Ernsta in ogerski podanik. O izročitvi Wallburga bode odločilo justično ministerstvo. — V Trstu se je dogodil grozen zločin. 27letni Tomaž Martucci, bivši operetni zborni pevec in sedanji krošnjar s kravatami, umoril je svojo ljubico, 17letno Ofelijo Komar v njenem stanovanju, v ulici Arcata št. 2, II. nadstropje. — Ravnatelj tobačne tovarne v Budišovu, gosp. Vojteh Sternad svojedobno pristav tukajšnje

tobačne tovarne, je imenovan nadzornikom tobačne tovarne v Sedlecu. — Pri Borovnici sta trčila poštni in tovorni vlak. Železniška stroja in štirje vozovi so poškodovani. — V Ameriko je šlo zopet mnogo oseb z ljubljanskega barja. — Berolinska akcijska družba Siemens & Halske je ustanovila na Dunaju „splošno avstrijsko družbo za gradnjo malih železnic“. — „Chicago Record Herald“ prinaša sliko barona Schwegla in vest, da pride isti na obisk v Združene države, kjer bo študiral razna industrijska podjetja. — V Domžalah je otvoril v hiši g. Flerina svojo brivnico g. Fran Ferk, ki se je vežbal v svoji stroki dolgo vrsto let po raznih večjih mestih in deloval 4 leta tudi v Ljubljani. — Osojsko jezero na Koroškem je zamrznilo. Kmetje vozijo z vozovi čeznje. — V soboto zjutraj ob 6. uri 16 min. so imeli na Reki lahek potres, ob 6. uri 41 min. pa je sledil drugi, močnejši sunek. — Minuli teden je angleški parobrod „Rembrand“ iz Reke v Južno Afriko odpeljal 820 konj, v nedeljo parobrod „Dewona“ pa 800. Doslej je že 41 parobrodov samo iz Reke odpeljalo 31.378 konj.

Iz goriškega deželnege zboru. H klubu Gregorčičevem so v goriškem deželnem zboru pristopili vsi trije slovenski veleposestniški poslanci. „Soča“ je besna jeze.

P. n. prijatelje „podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi“ uljudno prosimo, naj pošiljajo svoje denarne doneske na addresso društvenega blagajnika: „I. Dr. I. Ettl š. l. z Hvozdomilu, advokat, Praha-Vinohrady, Palackeho třída 8“, — dopise pa na predsednika: Fr. Tomšič, nadinžener, Praha, Spálená ulice 24, — ker imamo sitnosti s poštnimi uradi, ako so pošiljatve adresirane pod naslovom samega društva.

Razne stvari.

Učiteljske radosti. „Narod“ piše: „Učiteljske radosti. Vladni vestnik v Madridu objavlja imenik 35 španskih provincij, ki dolgujejo učiteljem ljudskih šol svotico 8,356.810 pezetov, torej nekako toliko kron. V tolažbo je španskim učiteljem le to, da v Bolgariji in Turčiji ostaja vlada učiteljem tudi dolžna“. — „Narod“ je pozabil le povedati, da ima Španija liberalno vlado.

Duhovitost vladarjev. Grška kraljica ima album, v katerega so različni vladarji zapisali svoje mnenje v različnih vprašanjih, ki jim jih je stavila kraljica. Tako je med drugim odgovoril grški kralj na vprašanje, kaj on smatra za srečo, sledeče: „Da bi imel vedno mnogo zlata in bi mi ne bilo treba biti kraljem“. Na vprašanje, kdo je nesrečen, zapisal je švedski kralj sledeče: „Meni se dozdeva nesrečnim oni človek, ki ima ozke čevlje in kurja očesa“. Angleški kralj Edvard VII. odgovoril je na vprašanje, kateri človek mu je najbolj zoper, tako-le: „Meni je najbolj zoper tisti človek, ki na ulici s prstom pokaže človeka, o katerem se govori“. Na ravno tisto vprašanje, odgovoril je cesar Franc Josip: „Meni pa je najbolj zoper oni človek, ki pri vsakej priliki, ko se snide s znanecem, ne vé reči družega, kakor: „Joj, kako ste ste se postarali“. Ruska carica pa je pod to rubriko zapisala: „Meni je najneznosnejša žena, ki vedno hvale samo svojo deco, drugi otroci pa so v njenih očeh polni slabostij“.

Varčna soproga. David Valter, posestnik mnogobrojnih poljan in nasadov v Ameriki blizu Novijorka, praznoval je svoj štiridesetletni imendan. Ker pa je bila isti dan tudi obletnica njegove poroke pred petnajstimi leti, napravil je veliko pojedino, h kateri je povabil vse svoje prijatelje. Ti seveda prinesli so mu tudi v znak prijateljstva kak mali spomin in srečni gospodar bil je jako vesel med njimi. Predno pa so se vsedli h pojedini, poklican je bil za hip na dvorišče. Ondi pridrdral je eleganten voz z dvema arabskima konjema vse skupaj kot darilo od njegove soproge. Iznenaden in vesel pride zopet k mizi. Ondi ležala je na krožniku težka ura in dragocen prstan. Tudi dar njegove soproge. Po končanem obedu gre s soprogo po vrtu. Ondi stalo je nenadoma deset velikih krav vse enake

in na čelu je imela vsaka ploščico z napisom: „Na mnogajta leta“. Začuden gospodar ni več vedel ali sanja ali bedi, ko se mu je reklo, da je tudi to darilo žene. Toda še ne dovolj. Dve manjši hčeri stopita pred očeta z srebrno desko, na kateri je ležalo 3000 dolarjev v zlatu. Sedaj pa je spregovorila žena: „Nič se ne čudi, to vse je tvoje. V teku petnajstih let, odkar živiva tako srečno skupaj, prihranila sem v gospodinjstvu vse to, da ti dokažem, da, četudi sem bila vbogo deklet, vendar znam biti varčna gospodinja“. In res je bilo tako. Varčna žena vporabljala ni denarja, katerega je mogla prihraniti, za razne nepotrebne stvari, temveč leto za letom štedila in naposled na ta način oddala nazaj svojemu soprogu, kateremu je imela zahvaliti srečo brezskrbne imovite gospodinje.

Grozna stava. Iz Berolina javljajo včerajšnjega dne: Predvčerajšnjim so imeli častniki v Potsdamu neki banket. Med povabljenimi je bil tudi znani pivec prve vrste, poročnik Eichel vitez Streigler. Ta je stavil, da spiije eno steklenico šampanjca v enem dušku. Stavljeno — dobljeno. Ko je spil šampanjca se je zgrudil na tla v nezavesti, iz katere se ni vzbudil več.

Delavske vesti. V Berolinu je brezposelnih ljudij okoli 7500, s takimi, ki imajo delo le v gotovih letnih časih, naraste to število na 17.100. — V Italiji pretijo stavkati železniški uslužbenci ako se jim ne povišajo plače. Stavkujočih bi bilo okoli 100.000; zahtevano povišanje bi znašalo 16 milijonov na leto.

4 vlaki so ga povozili. Iz Velikega Varaždina javljajo: Preteklo soboto so našli blizu postaje Tenk na železničnem tiru mrtvo truplo kmeta Kressuna, ki je vsekako sam legel na tir. Železniški čuvaj je naznanil ta dogodek takoj višji oblasti; toda komisija je prišla šele zvečer in dotlej je bilo truplo že grozno razkosano, kajti preko njega so šli še trije vlaki.

Koliko velja vojak na leto? Norveški listi so sestavili pregled, iz katerega je razvidno, koliko velja posamezne države en vojak na leto. Norveško velja 247 mark, Avstrijo 244 mark, Nemčijo 236, Francosko 196 mark, Rusijo 185, Italijo 166, Švedsko 150 in Romunijo 135 mark.

Po smrti — degradiran. Na Dunaju se je dogodil poseben slučaj. Mlad soprog je zvedel, da ima žena ljubimca, zato se je ločil od nje in je tožil zapeljivca. Šele pozneje je zvedel ljubimec, da je ločeni soprog njegove ljubice rezervni častnik in ga je naznanil častniškemu svetu, da je vedel za razmerje njegove žene, a vendar ni pozval njega, zapeljivca na dvoboj. Mož je med tem na pljučnici umrl in njegova udova se je poročila s svojim ljubimcem. No, častniški sod je tudi po smrti obtoženca razpravljaval nadalje to afero ter je določil, da mu je vzeti šaržo. Naročil je torej obtoženčevemu bratu, naj vrne zlepa njegov častniški patentat, a ker brat, ki je tudi sam častnik, tega neče storiti, bo menda izgubil še on šaržo.

163 milijonov hektolitrov vina pridelalo se je l. 1900 na celem svetu. V Evropi se ga je pridelalo 150 milijonov hl., v Afriki 6 milijonov, v Ameriki 6 milijonov, v Aziji 1 milijon, v Avstraliji 130 tisoč hektolitrov. Kar se tiče Evrope pridelalo se je na Francoskem 1900 l. 67, v Italiji 30, na Španskem 28, v Avstriji 4^{1/2} milijona hektolitrov vina.

O zgodovini tobaka razpravlja W. A. Peun v obširnem delu. Najhujši kadilci so pač Mohamedanci, ki so pa tobak dobili od Evropejcev. 1559 prišel je tobak v Evropo in so ga Španci prvi dobili. 1561 začelo se je kaditi na francoskem kraljevem dvoru; pozneje se je udomačilo na Angleškem. Najbolj so ga puhali okrog l. 1650. Kadilo se je po cerkvah, v parlamentih, kadile so ženske in s pipami so otroci hodili v šolo. V osemnajstem stoletju se je kadilo manj, bili so časi, ko so bili kadilci zaničevani, moderno je pa bilo noslanje. Kadenje cigaret pričelo se je v preteklem stoletju v Evropi in so je zanesli angleški in francoski častniki, ki so se navadili zavijati cigarete v krimski vojski od Turkov.

Godba — zdravilo. Amerikanci znajdejo vedno kaj novega, da se jim čudi svet. Ustanovili so sedaj društvo, katerega smoter bodi skrbeti za godbo v raznih bolnicah — in z

godbo bolnike razvedrovati in jim s tem lajšati njihovo bolno stanje. Društvo misli, da bode prišel čas, ko bode morala imeti vsaka bolnica svojo godbo!

Narod lažnjivec so Gimarji v Afriki. Kakor poročajo potniki, ima med njimi oni večjo veljavo in ugled, ki se zna bolje lagati. Kdor hoče postati minister pri kralju Aba-Difatu, o tem mora iti preje po celi deželi glas, da je velikansk lažnik.

Velik vihar je bil nedavno na Dunaju. Več ljudij je bilo ubitih.

Dunajska župnija svetega Leopolda šteje 45.479 katoličanov in 31.292 židov.

Volkovi. Blizu Užice v Srbiji so volkovi po noči napadli ženitovanjsko družbo, ko se je na treh saneh vračala domov. Nastal je krvav boj mej svati in volkovi. Iz Belgrada se poroča, da so lačni volkovi raztrgali vso družbo.

Obligatorično zavarovanje živine. V nemški državni zbornici pride v najkrajšem času v razpravo uvedba obligatoričnega zavarovanja živine.

S koncem sveta zopet — nič. — Zadnjič smo zabeležili, da ameriški astronomi naznanjajo, da fiksna zvezda Groombridge s hitrostjo 240 kilometrov na sekundo leti naravnost proti naši zemlji. Dotično vest smo ironizirali in prav smo imeli. Dotična zvezda je od zemlje oddaljena 225 bilijonov kilometrov. Ako bi zvezda na leto tudi 10 milijard kilometrov pomaknila se proti naši zemlji, potrebovala bi vendar 22.500 let, da bi premagala razdalje do naše zemlje. Po tem računu pade Groombridge šele 4. januarja leta 24.401 na našo zemljo. Nam se torej te zvezde še ni treba prav nič bati.

Gospodarjeva dela meseca januarija in februarija. V januarju: Drevje se v tem času najvspešnejše snaži in čisti; zamrlo raskovo skorjo pri starih steblih ostrži z žičasto krtačo, ter namaži z apnom, večino škodljivcev s tem odstraniš, zvite listke zastalih na vejah skrbno pokončuj, v njih prezimuje sovražni mrčes. Ptice, najboljše prijateljice sadnega drevja, udomači s pokladijem hrane ob hudem snegu. Obrezovati se sme, če toplina ni pod ničlo, čas je do maja, vsaka rastlina mora biti prej obrezana, kakor se zbudi življenje vstajajoče pomladi. — Na gorko gredo, ki se da pred snegom pokriti, že lahko sadiš cvetoči kapus (karfijol), vmes ali posebej špinačo, solato, merdekve, korenčke. — V rastlinjaku je treba zračiti pri lepem vremenu; prenagla sprememba topline škoduje; z okna cvetice umakniti, kadar zračiš sobo in je razlika topline velika. Rastline devaj na svetlo, koliko je mogoče pred mrzom. Zalivaj le z mlačno vodo, in le redkokedaj; prah izmij z milno vodo. Vrtnice se cepijo. Georgine in drugi gomolji se ocedijo gnilobe ter s fino smletim ogljem otro. Vzgjajajo se cvetne čebulice, šmarnice. Vsa vzgojevalna dela tega meseca se lahko odlože na prihodnji mesec. — V februarju: Ako vreme januarjevo ni bilo ugodno, dela njegova opravi sedaj: Drevje gotovo obreži, breskve še-le konec meseca; cepiče shrani v zračni kleti v nekoliko vlažnem pesku. Okrog debla, v širini krone, zemljo obkoplji. Če nisi jeseni nasejal, sejaj pečke divjakov, kadar se zemlja odtaja. — Trto obreži sedaj, če se bojiš zmrzline, počakaj do marcija. Reži tako, da ostane niže pri trti enoleten poganjek z dvema razcvitima očesoma, nad njim dolg napnec (4—10 očes), prvi (palec) bo pogjal dve krepko razviti mladiki za prihodnje leto, drugi pa bo imel šibke mladike, a zato več sadja, drugo leto se odreže cel napnec proč. Napnec upogri, če je mogoče navzdol razpelji solncu nastopno. Prav velike rane namaži s smolo. Lahko še cepiš v sobi ključe in korenjake; polagaj cepljenke poprej v mah. — Na gredo (gorko) se sejejo zgodnje rastline. kumare, dinje, grah, fižol, krompir, radič, špinača, solata. Na prosto, če je vreme ugodno, špinača, peteršilj, solata, majnikov grah. — V cvetličnjaku. V lončke posadi begonije, cvetne kaladije, gloksinije. Cvetne čebulice se na prostem zračijo. Kolikor več svetlobe in toplote dobi rastlina, toliko bolj jo zalivaj.

OBRTNI VESTNIK.

Určuje Ivan Kregar.

Težnje ogerskih obrtnikov.

Splošno znano je, da mali obrtnik peša in da mu tla ziso z rožicami posejana. Časi, v katerih se je reklo, da ima obrt zlata tla, so minuli in povsod po svetu boriti se je obrtniku za svoj obstanek. Kakor pri nas, tako se tudi bori ogerski obrtnik za svoj obstoj.

Ogersko časopisje peča se dostikrat z malo-obrtnim vprašanjem. Marsikak migljaj upoštevali so ogerski obrtniki in se sedaj tudi pridno združujejo ter organizirajo. V enem oziru je pa splošno ogersko časopisje popolnoma na napačnem potu. Vedno pridejo časniki na dan s staro pesmijo, kadar razpravljajo težnje malih obrtnikov, da si le-ti ne morejo sami pomagati, da so nerodni in imajo premalo praktiške skušnje.

Ta izgovor, kadar je treba pomoči malo-obrtnemu stanu, je najlepši izgovor tudi v ogerskem državnem zboru. Ogri tožijo v zbornici, da nimajo svojega malo-obrtnega stanu, da nimajo obrtniki, kolikor jih je, podjetnosti. To se je navajalo tudi kot glavni vzrok pešanja male ogerske obrti v zbornici. Ogersko obrtno strokovno časopisje pa temu naziranju najodločneje oporeka. Pripozna sicer, da je res mnogo obrtnikov, ki si vsled nerodnosti ne morejo pomagati, toda odločno povdarja, da v pretežni večini so ogerski obrtniki praktični in v svojem obrtu izurjeni mojstri. Nikakor pa ne pripozna, da bi bila boječnost obrtnikov vzrok pešanju ogerskega obrtnega stanu.

Kot glavni vzrok svojemu nazadovanju navajajo obrtniki težavo, svoje izdelano blago spraviti v denar. Kakor znano, izdeluje obrtnik svoje izdelke na tri načine: 1. naravnost naročnikom, 2. za trgovce in 3. za lastno zalogo.

Naročila od posameznikov obrtnikom se vedno znižujejo. Opaža se, da se od posameznikov vedno manj pri obrtniku naravnost naroča. Razlogi za to so pač različni. Naročeno blago mora biti vedno iz boljšega materiala in skrbneje izdelano, kakor je tovarniško blago in ravno zato je tudi blago naravnost pri mojstru-obrtniku izdelano čisto dražje, nego tovarniško delo. Ljudje vedno le kupujejo radi najcenejše blago in ne mislijo dosti na to, da je to tudi slabše. Nadalje pa igra pri tem ne malo važno ulogo vprašanje dajanja na upanje, na kredit. Mali obrtnik tudi pri najboljši volji dostikrat ne more dati svojih izdelkov na upanje, ker bi si s tem uničil lastno eksistenco. Obrtnik pride pri dajanju na upanje neposrednim odjemalcem vedno v največjo zadrego. Če ne da neposrednim svojim odjemalcem kredita, zgubi odjemalce; oziroma vsaj velik del na kredit navezanih odjemalcev. Če pa obrtnik daje svoje izdelke na kredit, je pa zopet druga težava. Obrtnik namreč, ki daje svoje izdelke neposrednim svojim odjemalcem na kredit, se po nekod zadolži. Dolg pa, ki zahteva velike obresti, navadno uniči malega obrtnika.

Mali obrtnik nadalje tudi izdeluje izdelke za prekupce. Pri tem se pa ogerski obrtniki pritožujejo na domače trgovce. Ogerski trgovec najraje nakupi za kupčijo namenjene obrtne izdelke od ptujih, ne ogerskih tovarn. Ogerski obrtniki se osobito jeze na avstrijske tovarne, ki s svojimi, v tovarnah delanimi stvarmi preplavljajo ogerski trg in s tem uničujejo ogerskega malega obrtnika. Konkurrirati malo obrtništvo s tovarnami v sedanjih svojih razmerah pač ne more; in če bi tudi po isti ceni prodajali izdelke trgovci, kakor jih prodaja tovarna, ne more dati prekupcu blago na upanje. Prekupcem dajo namreč tovarnarji dolg obrok, po katerem obroku še-le prekupec plača tovarnarju naročeno blago.

Preostaja torej obrtniku še izdelovanje za lastno skladišče. Toda pri tem je upoštevati še bolj, nego pri oddaji blaga neposrednim naročnikom in prekupcem okoliščino, da manjka ogerskemu obrtniku po ceni kredit in kapital. Ne torej nerodnost, oziroma očitana nesposobnost uničuje mali obrt, marveč uničujejo ga označene okoliščine.

Ni li mogoče povzdigniti mali obrt? Pač se lahko povzdigne in sicer nasvetuje pred vsem

ogersko strokovno časopisje za družno združenje obrtnikov. Zadruga naj bi imele po mestih lastna skladišča, v katerih naj bi kupci kupovali domače blago. Misel, da se tem podpira domača obrt, razširiti je med kupujoče občinstvo, da zahteva tudi od prekupcev nabavo blaga pri domačem obrtniku, odnosno obrtni zadrugi. Pri tem omejila bi se konkurenca tujih tovarnav.

Zadružna skladišča bi pač morala urejena biti tako, da bi olajšala obrtnikom kredit. Za skladišče v prodajo oddano blago dati bi se moral po izročitvi obrtniku takoj predjem, ki naj bi bil tako visok, da se pokrije z njim blago in delavske plače. Za to je potreben pač večji aparat, nego so male zadruga in ogerski obrtniki zahtevajo od države, stvar vzeti v svoje roke. S tem naveli smo težnje ogerskih obrtnikov in lahko rečemo, da slično razmerje vlada tudi pri nas. Pripomniti nam je pa tudi, da splošno ogerska vlada v veliko večji meri podpira mali obrt, kakor ga podpira naša vlada. Misel skladišč, ki naj bi konkurirali zlasti konfekcijam, ne škodovalo bi izvršiti tudi pri nas, toda obrtna skladišča podpirati bi morale večinoma dežela in država. Obstane malo-obrtnega stanu je za družbo tako važen, da bi to stremljenje pač moralo biti vsestransko podpirano.

Rokodelska dela po kaznilnicah. Nebroj shodov in obrtnih sestankov se je vršilo po naši državi, na katerih se je oporekalo proti rokodelskemu delu po kaznilnicah. Kranjski obrtniki so na shodu dne 8. grudnia 1901 tudi krepko protestirali proti delu v prisilni delavnici in na Žabjeku. Pred kratkim pa se je bavila dunajska trgovska in obrtna zbornica z vprašanjem, kako urediti delo v kaznilnicah. Nekateri svetniki dunajske zbornice so vsled tega stavili predlog, naj zbornica sklene, da je vladu nujno prositi, naj ukrene, da se delo v kaznilnicah uredi po posebni postavi, dotlej pa ukazoma odredi, da je vprašati ministerstvo in trgovske zbornice za mnenje, predno se oddado obrtna dela kaznilnicam. Da so se pri utemeljevanju tega predloga slišale trpke besede se razume. Obžalovalo se je da se kaznjencem dajejo rokodelska dela, in s tem provzročujejo občutno konkurenco že itak propadajočemu obrtnemu stanu. Zbornica je sklenila sledeče zahteve: 1. sukcesivna opustitev zakupnega obrata, 2. uvedba režijskega obrata, katerega izdelki naj se rabijo izključno v državnih in drugih javnih zavodih, pri tem obratu pa je izključiti rabo strojev; 3. kar največja uporaba kaznjencev pri vnanjem delu, eventualno v kamenolomih in povsod, kjer je to združljivo z nameni izvršitve kazni, 4. izključitev vsakega neposrednega konkuriranja privatnega dela s pozivi na občinstvo, z reklamnimi krožnicami itd. in pri konkurenčnih delih prilagoditev cen tržnim cenam, 5. osnova obrtnega sveta na sedežu vsakega višjega državnega pravdnitstva. Dunajska zbornica je to zahtevo naznanila c. kr. trgovskemu ministerstvu s prošnjo, naj jih na primeren način zastopa pri c. kr. pravosodnem ministerstvu. Dunajska zbornica naprosila je tudi zbornice ostalih kronovin naj vložijo enake vloge pri trgovinskem ministerstvu, da se po vseh kronovinah kaznjensko delo organizira. Mi se strinjamo popolnoma s temi zahtevami, katere je stavila dunajska zbornica, želeli je le, da vse trgovske in obrtne zbornice naše države stavijo in zahtevajo od trgovskega ministerstva isto, kakor je zahtevala dunajska zbornica. Zadnji čas je, da se vsaj ta želja in zahteva obrtnikov izpolni.

Obrtni muzej na Dunaju namerava napraviti izložbe po raznih krajih v kronovinah. Ob enem izložbo bi se vršila za obrtnike poučna predavanja strokovnjakov. Lepa misel naj bi se le skoro izvedla!

Enketa za čevljarsko obrt. V petek dne 17. t. m. je pričela zborovati na Dunaju enketa za čevljarsko obrt. Namen enkete je ta, poizvedeti o proizvajanju dela in sploh o razmerah pri čevljarski obrti. Pozdravil in otvoril je enketo trgovski minister ter poudarjal med drugim, da je ta le nadaljevalna enketa, katera se je leta 1899 vršila o konfekciji oblačil. Že takrat so strokovnjaki omogočili, da imamo danes

statistični upogled v konfekcijsko industrijo. Poudarjal je, da čevljarski obrti zakotno delo mnogo škoduje. Potreba je, da se pri čevljarski obrti preiščejo razmere, ker razun zakotnega dela, konkurira se tej stroki še na druge razne načine. Treba se je o stvari temeljito poučiti predno nastopimo pot zaželene preuredbe. Potem je začel trgovski minister izpraševati posamezne odposlance in skupine podjetnikov. Enketa je trajala več dni. Zasllišani pa so bili odposlanci iz vrst podjetnikov, mojstrov in delavcev. Završila se je toraj zopet ena enketa, zopet je nekaj obljub, kakor po navadi v naši Avstriji, a razume se, da samo na papirju.

Čevljarska strokovna razstava. Društvo šivalnih strojev Singer in drugi, priredila in otvorila je čevljarsko strokovno razstavo na Dunaju, v prostorih nižjeavstrijskega obrtnega društva. V razstavi je viditi najnovejše stroje, kateri omogočujejo hitro izdelavo različnih obuval. Poleg najnovejših strojev razstavila je družba tudi avstrijske, ameriške in nemške čevljarske izdelke. Razstava je zelo zanimiva.

Bolniška blagajna mojstrov. V Gradcu začne v najkrajšem času poslovati mojsterska bolniška blagajna. Namestništvo je pravila že odobrilo. Pravila so za okrožje prve zaveze obrtnih zadrug in s sedežem v Gradcu. Glavne določbe v pravilih so: Bolniška blagajna mojstrov ni obligatorična, marveč prostovoljna. Vsak samostalen obrtnik, ki stanuje v okrožju volivnega okraja graške trgovske in obrtne zbornice ima pravico pristopiti. Vsak kdor pristopi, biti mora zdrav in ne čez 60 let star. Odbor sprejema člane. Ud blagajne postane vsak, ko prvič doneske uplača. Blagajna bo svojim članom preskrbela: zdravniško pomoč, dajala zdravila, bolniško podporo in pogrebščino. Obrtniki v Gradcu so se stvari resno poprijeli in prav imajo. Samostojnemu mojstru se ne ponujajo socialno politiška preskrbovanja, kakor delavcem. Ako delavec zboli, vsaj nekaj, akoravno malo dobi, mali obrtnik pa sedaj v tem slučaju nima ničesar za pričakovati. Ako mojster zboli, skrči se zaslužek, stroški se pomnože. Davki in drugi troški morajo se plačati, družino, čisto še veliko, tudi treba preživiti, potem ni čuda, da pride marsikateri mojster, vsled dolge bolezni popolnoma na boben. Ni vsakemu mila sreča, da bi si mogel prihraniti toliko, da v slučaju bolezni more pokriti vse troške in ne trpi pomanjkanja. Zato se nudijo obrtnikom bolniške blagajne, katere najtopleje priporočamo. Zadnji čas je, da se slovenski obrtnik zdravi in začne delovati v svojo in svojega soobrnika korist.

Nov trust. Iz Now York se javlja, da misli J. P. Morgan spraviti skupaj nov trust. Združiti hoče dve velike firme za električne izdelke namreč Westinghouse Electric & Manufacturing Co. iz Pittsburga ter General Electric Co., v kateri ima on največ delnic. Kompanije bi potem delovale skupno in kontrolovale trg za električne železnice v Združenih državah. Kapitala bi imele za 50 milijonov.

Železna trgovina na Angleškem pojema. Kakor poročajo londonski zastopniki časnika „Tribune“ je pričela na Angleškem slabeti železna trgovina. Surovega železa se je pridelalo, kakor pravijo, v l. 1901 okoli 2.000.000 ton v primeri s 2.109.000 tonami leta 1900, in 3.251.000 ton v letu 1899. Ako se ves železni pridelek združi skupaj, kaže množina pridelanega železa veliko pojemanje.

Nova tovarna v Ameriki. Iz Toronto v Ameriki se piše: Ontarska vlada je sklicala shod radi inkorporacije „Algoma Tube Works“. Ta kompanija ima 30 milijonov dolarjev kapitala in je sploh največja v Ontario. Ista je tudi jedno F. H. Plegues-ovih podjetij. Nova tovarna bode izdelovala kovinske cevi s Perrin patentom. Tovarno bodo sezidali pri Sault Ste. Marie ob Soo kanalu.

Najnovejše na polju elektrike. Napredek elektrike se čimdalje višje povspenja. V prometnem življenju si pridobiva v praktični porabi elektrika čimdalje več tal, posebno pri raznih cestnih in drugih železnicah. Strokovnjaki so tehnično natančno proučili daljno električno vožnjo in ni dvoma, da kmalu stvar praktično

izvedejo. Po tem raziskavanju bodo železnice prevozile v eni uri 200 do 250 kilometrov. Poprečno torej petkrat tako hitro kakor naši brzo-vlaki. Vožnja z električnimi vlaki bode pri vsej tej hitrosti varnejša in ceneja nego z navadnimi hlaconi. Popotovalo se bode ugodno in ceno. Tako bo n. pr. električni vlak iz Novega Yorka do mesta Buenis Aires — daljava 16.000 km. — prevozil v 63 urah. Od Lizabone v Wladiwostok skozi celo Evropo in severno Azijo pa v 54 urah. Pot iz Trsta na Dunaj ali obratno prevozil bo električni vlak v treh urah. Vspah te hitre vožnje bo skrčenje daljave med enim in drugim krajem. Poskušnje z električnimi valovi pri brzotvoru brez žice so povoljni, ravno tako pri streljanju velikih topov. Tudi so povoljne poskušnje s pomočjo električnih valov iz obrežja brez žice voditi povodna vozila, spuščati in voditi torpede. Poskušnje so tudi pokazale, da se lahko vlak v najhitrejšem diru s pomočjo električnih valov ustavi potom posebnih zavornic.

Zaveza obrtnih zadrug na Tirolskem se v zadnjem času zelo trudi, da ustanovi skladišče za premog in oglje za svoje člane. Zavezo vodi k temu koraku dvojna misel, prva, da bi člani dobivali ceneje premog in druga, da se eventualni dobiček koncem leta razdeli med člane. Zaveza obrtnikov upa, da bo s temi skladišči izdatno pomagano zadrugnim članom. Zavezin odbor se je dogovarjal s podjetniki raznih rudokopov. Vspah je bil nepovoljen vsled znanih sklenjenih kartelov med podjetniki raznih rudokopov. Za sedaj ni pričakovati, da bi se cene premoga znižale. Tudi prodajalce premoga je zavezin odbor vprašal, po kakih cenah bi bili voljni zavezinim članom dajati premog. Ti pa vstrajajo pri svojih cenah. Edina pot je še zavezinemu odboru odprta, da naroča premog po isti ceni, kakor ga dobivajo prodajalci od premogokopov. Odbor zaveze postopa jako previdno. Da se vsestransko pouči in vendar zadevo do cilja dovede, obrnil se je odbor zaveze s prošnjo na razne trgovske in obrtne zbornice, dalje na rokodelske zbornice in zadruge kovačev v Nemčiji, da te korporacije pojasnijo kako taka skupna skladišča za premog in oglje uspevajo. Odbor je v nadi, da se zadeva kmalu uresniči v korist članov.

Nova rokodelska šola. Rokodelsko šolo za Srednji Štajar nameravajo ustanoviti v Feldbachu.

Mlini na Ogerskem. Na Ogerskem so mlini namleli toliko moke, da ne morejo kam ž njo. Da bi si med seboj ne delali preveč konkurence, in spravili blago s kar največjim dobičkom v denar, so se zmenili med seboj, da bodo odslej mleli vsak teden samo pet dni, toliko časa dokler blaga ne prodajo. Tej zvezi je pristopilo tudi nekaj novih mlinov v naši državni polovici. Čudno! Ogerski čifuti imajo preveč moke, avstrijski kristijani pa premalo!

Mesarji v Čikagi. V čikaških klavninah so zaklali v letu 1901 nič manj kakor 16 milijonov glav živine, ki je bila vredna okrog kakih 31 milijonov dolarjev. Zaklalo pa se je 3 milijone goved, 4 milijone ovac in 9 milijonov prešičev. Prejšnje leto so bili zaklali en milijon manj.

Čevljarske prodajalne v Jeruzalemu. Prodajalnice in delavnice čevljarjev v glavnem mestu obljubljenе dežele so nekaj posebnega. To niso prodajalnice ali delavnice, marveč v pravem pamenu besede se smejo imenovati luknjeali brlogi. Visoke so te luknje večinoma 4 čevlje okna nimajo nobenega, umevno je tudi, da vlada popolna tema v teh delavninah. Mojster čevljar po navadi sedi in dela na pragu, tako da ga je pol zunaj pol v luknji. Tacih lukenj čevljarskih delavnic in prodajalnic je v Jeruzalemu na stotine in so bolj rakvi, nego prodajalni podobne.

GLASNIK.

Stališče krščansko socijalnega delavstva.

Na strankarskem shodu avstrijskih krščanskih socijalistov označil je voditelj dunajskih krščansko socijalnih delavcev stališče krščanskih delavcev napram stranki. Ker je njegov govor eminentne važnosti tudi za naše razmere, hočemo

ga priobčiti tudi v našem „Glasniku“. Govor Kunšakov glasi se sledeče:

Pooblaščen označiti stanje delavcev, mislim da mi ni treba obširno razlagati stvar. Razmere v katerih živi in delavstvo dela, niso zdrave. Ako se v zadnjem času v postavodajalnih zbornicah z vstranostjo govori o zboljšanju delavskega stanu, vidimo, da je delavstvo v tako slabem položaju, da vedno vsak dan, vsako uro in vsako minuto od družbe pomoči želi. Odkrito priznamo, da tudi stanje ostalih stanov nikakor ni sijajano, na drugi strani pa moramo priznati, da je vsled vednega napredka v industriji delavstvo bilo paheno iz prvotnih patrijalhalnih razmer v nove razmere brez vsacega varstva in brez vsake pomoči. Zaprli so ta stare delavske organizacije in s tem postalo je delavstvo navezano samo na delavsko moč. Delavstvo vzročeno je bilo na milost in nemilost brezobzirnemu kapitalu, ki je pod krinko proste konkurence brez usmiljenja delavce izkoriščal in zatiral. Gotovo je, da so bili od kapitala izkoriščani tudi drugi stanovi, a najhuje bili so pač izkoriščeni delavci. Zatorej se ne smemo čuditi in je samo po sebi razumno, da je prišlo delavstvo do prepričanja, da ne zadostuje vedno le od drugih iskati zaman pomoči, marveč, da se mora delavstvo združevati v namen, si zopet pridobiti že pozabljene človeške pravice.

Če se organiziramo kot delavci ne nameravamo s tem nič drugega, kakor da hočemo postati enakopravni in spoštovani državljani jednaki ostalim stanovom. Nočemo metati s frazami okrog in se tudi nočemo prepirati, kateri stan je prvi temelj države, toda nekaj moramo povdarjati, zahtevati in opozarjati. Bodi država v svojih temeljnih še tako trdna, če se k upravi ne prepusti tudi delavstvo, država ne bode obstala. In to naše prepričanje, naša patrijotiška čutila, naša ljubezen do domovine sili nas na delo iztrgati delavstvo iz krempljev gotove družbe, ki nasproti delavcem igra hinavca s tem, ki pozna le smoter, uničenje vsega, kar nam je svetega; uničenje družinskega in državnega življenja, tako da bi, če bi tej družbi črni njeni naklepi izpolnili in zgubili ljudje tudi vero, bili bi delavci igrača v rokah brezverske kapitalistične svetovne zveze.

Toda boj s socijalno demokracijo ni nikakor vse, kar si je postavilo krščansko socijalno delavstvo kot nalogo izvršiti. Obžalovanja vredno dejstvo je, da nekaterniki mislijo, da je le to namen našim stremljenjem. Glavni naš namen je pokazati delavstvu, da so še srca na svetu, ki z delavci čutijo, trpe in hočejo zanje delati. Naš namen je, kar ravno zato, ker smo s socijalno demokracijo v boji, pokazati krščanskim delavcem različnih strank, da le v okviru krščansko socijalnega delavstva zamore vse svoje zahteve doseči. In ravno zato se more stališče krščansko socijalnega delavstva v tem oziru vse drugače presojsati, kakor se navadno presoja.

Očita se nam dostikrat, da hodimo delavci svoja pota, da se hočemo izločiti iz stranke, da imamo samostojne naklepe in se nočemo pokoriti strankinemu vodstvu v boju, katerega mora prebivalstvo skupno boriti.

Če se mi samostojno organiziramo, ne organiziramo se proti krščanski socijalni stranki, marveč organiziramo se zato, ker je nam krščansko socijalna ideja najdražji zaklad. Istina je, da beseda, ki je identična z organizacijo, stanovska samozavest nima več dobrega glasu in je razupita. Ne smemo pač to besedo si tako tolmačiti, stanovsko zavest med delavci povzdigniti, to ni boj proti ostalim stanovom, namreč to stremljenje posnemati bi morali tudi drugi stanovi. Vsaj se označi zdravo jedro vsakega stanu s tem, da je posameznik ponosen na svoj stan.

In če se trdi, da je od stanovske samozavesti do stanovskega sovraštva le eden korak, pravim, da je to tako resnično, kakor je od uzvišenega do omešnega le eden korak in vsled tega pač ne bode nihče uzvišenost svojega prepričanja in načela zatajil. Organiziramo se samostojno kot delavci in hočemo za delavstvo zastaviti vso svojo moč, našo ljubezen in naše prepričanje.

Želim samo, naj bi tudi med drugimi stanovni rastla stanovska samozavest. Če se bodo

tudi ostali stanovi organizirali v znamenju stanovske samozavesti in stanovske časti, potem ne bomo šli narazen, kakor armada sovražnih si bratov. Našli se bomo tudi gotovo v nepremakljivi veri na edinega Boga, ki vodi naše življenje v nepremakljivi zvestobi do domače zemlje, domovine, našli se bomo v prepričanju da spadamo kot kristjani eden k drugemu, vsi za jednega in eden za vse. Šli bomo tudi vedno skupaj, če bomo vedno v znamenji ljubezni in spoštovanja prijazni eden z drugim.

Delavske drobtine.

Delovanje slovenske krščansko socijalne zveze v preteklem letu 1901 nam je precej pohvalno omeniti. Dr. Krekov „Socijalizem“ vzbudil je za zvezo zanimanje v najširjih krogih. Zveza namerava v sedanjem letu izdajati poljudna razlaganja zakonov. Prvi pride na vrsto društveni zakon, ki kakor smo poizvedeli, izide meseca svečana. Potem izide razlaga postav, tičočih se delavskega zavarovanja za slučaj bolezni in pa za slučaj nezgod. Ne moremo si kaj, da ne bi tukaj navedli nekaj skromnih opomb. Znano je, da imamo na Slovenskem precej naših društev, vendar je opažati, da društvena načelstva se ne gibljejo z gotovostjo v raznih slučajih. Vzrok je, da mi dosedaj še nismo imeli nikakih poljudnih izdajanj postav. Za društva in sploh ne samo za delavstvo, marveč tudi za širše občinstvo, je prevelike važnosti, poznati zakonodajo. Še bolj važno, kakor je društveni zakon, so brez dvoma delavskozavarovalni zakoni. Res je, da vlada med zavarovanci samimi in tudi med širšim našim občinstvom nasproti tem zavodom nezaupanje. Vzrok temu je pač iskati v neznanju dotičnih postav. Ker segajo te postavbe v praktiško življenje delavčev, naj bi se pač vsak delavec na nje naročil. Ljudje se v marsikaterih zadevah najraje zaupno obračajo na svojega duhovnika; pač sveto dolžnost ima vsak duhovnik pri tem, da sveta iskajočim svetuje, da se o zakonih pouče. Tudi časopisje naj bi na izdajo poljudno razlaganih zakonov opozarjalo občinstvo. Ime izdajatelja dr. Kreka jamči, da bodo zakoni poljudno, vsakemu lahko umljivo tolmačeni. Želeti je torej, naj bi občinstvo stremljenje zveze v tem oziru podpiralo s tem, da se pridno naročuje in tudi pridno čita izdane zvezine spise. O drugem zvezinem delovanju bomo še govorili.

„Socijalizem“. Nekateri gospodje so menda prezrli nakaznico, ki je bila priložena zadnjemu snopiču. Uljudno prosimo, da se je v kratkem izvolijo poslužiti. Ob enem prosimo tiste gospode, ki so prejeli samo nekaj prvih števil, a niso postali naročniki, naj nam blagovolijo, dotične številke vrniti. — Naročnina in snopiči naj se pošiljajo pod naslovom: Luka Smolnikar, stolni vikar v Ljubljani.

Iz križev pri Tržiču. Naše „Katoliško izobraževalno društvo“ priredi v nedeljo, dne 26. t. m. svoj letni občni zbor s sledečim vsopredom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika, knjižničarja in blagajnika. 3. Volitev pregledovalcev računov. 4. Predlogi in nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

„Delavsko podporno društvo v Celju“ se razvija vedno lepše. Na dan Sv. treh kraljev je priredilo skupni izlet v Št. Jur ob juž. železnici k zborovanju ondotne ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda. Zapelo je ondi v gostilni g. Dobovišek-a več pesmi v splošno zadovoljnost. Le naprej!

Katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa v Tržiču bode priredilo v nedeljo dne 2. februarija 1902 predstavo v prostorih gospoda Henr. Dobrina (na Skali). Vspored: I. petje: 1. Planinska. 2. Sirota. 3. Mihova ženitev. II. Igra: Čevljar. Veseloigra v 3 dejanjih. Posl. J. Štrukelj. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: Za neude: I. sedež 80 v., II. sedež 60 v., stojišča 40 v. — Za ude: I. sedež 60 v., II. sedež 40 v., stojišča 30 v. K obilni vdeležbi prijazno vabi odbor.

VI. redni občni zbor „katoliškega delavskega društva na Jesenicah“ je bil dne 12. ja-

nuvarija. Predsednik Nik. Bernard otvori zborovanje. Iz blagajnikovega poročila se razvidi, da ima društvo dovolj življenske moči v sebi, saj ne mal pogoj za razvoj vsakega društva je pač blagajna. Dohodkpv je bilo 1198 kron 92 v., in sicer preostanek iz leta 1900 158 kron 13 v., udnioa 219 kron 22 v., za podporni odsek 234 kron 88 v. Razne veselice in tobole so donesle 586 kron 19 v. Raznih stroškov je društvo imelo 704 kron 1 v. Od tega so prejeli bolni udje 129 kron 40 v. Ostanje v blagajni 494 kron 41 v. Blagajniku Königu se izreče zahvala za njegov požrtvovalen trud. Tajnikovo poročilo tudi priča da je društvo dajalo svojim članom mnogo koristi in zabave. Društvo je priredilo dve veliki tomboli, eno na vrtu gostilne pri Ferjanu (8. jul.) pri kareri je sodelovala tovarniška godba, drugo v društvu (7. nov.), več zabavnih večerov v društvu (Miklavžev večer, božičnica), v gostilni „pri Trevnu“, na Javorniku „pri Vodičarju“, „pri Arhu“, „pri Klinarju“, izlet v Gorje. in povsod je vzbujal pozornost tamburaški klub pod spretnim vodstvom predsednika Bernarda. Tudi pevci pod vodstvom organista Savinška skrbe za redno zabavo. Pri nedeljskih večernih sestankih je bilo tudi mnogo predavanj, n. pr. o zgodovini in koristi samostanov ob priliki krivičnega kongregacijskega zakona na Francoskem, in o drugih praktičnih socialnih razmerah. Novoustavljene „strelni klub“ izborna zabava v prvi vrsti naše vrle faute, pa tudi može ob četrtkih. Ker je bila jeseni društvena dvorana primerno razširjena, bo tudi mogoče vpeljati gledališke predstave, za katere se že delajo priprave, in katere bodo nudile vsem gotovo mnogo koristi in zabave. Ker se na vsakoletnem občnem zboru voli tudi nov odbor, izvolili so se sledeči odborniki: Bernard (predsednik), Krivec (podpredsednik), Köniq (blagajnik), Trojar (tajnik), Ažman, Zaveljčina, Konic, Jakopič, Ažman S., Vipmar, g. župnik Sinkovec (duhovni svetovalec) g. kaplan Škerjanc, organist Savinšek. Hude boje je imela prestati krščansko-socialna organizacija na Jesenicah, toda prebila jih je in pridobila si je s svojim odločnim nastopom ugled in spoštovanje. Z lahkim očesom lahko zre v bodočnost in gotovo bo napredovala, izpolnovala svojo nalogo ter pospeševala dušni in telesni blagor naših vrlih delavcev, katerim je ravno v prvi vrsti namenjena.

Katoliško delavsko društvo na Jesenicah vabi na veselico, katera bode v nedeljo, dne 26. januarja t. l. v „društveni“ dvorani. Vspored: 1. Prolog k igri. 2. Lurska pastarica, igrokaz v petih dejanjih. Pri predstavi igra tamburaški klub „Peričnik“. — Vstopnina 20 kr., sedeži 40 kr. Začetek točno ob 6. uri zvečer. — K obilni vdeležbi uljudno vabi odbor. Društvo si je omislilo za predstave nove kulise.

Delavce izuriti za govornike predlagal je na svetovnem proti pijančevalnem posvetovanju v Parizu župnik Demues. Istina je, da govori govorniki od delavcev na shodih treznost motnih družb padejo na rodovitnejša tla in napravijo veliko večji utis, nego še tako dobro sestavljeni govori, ki jih govore govorniki iz nedelavskih slojev. Radi tega imajo švicarske družbe treznosti za govornike tudi delavce.

Amerikanske delavske vesti. Pensylvanska železniška družba povišala je vsem svojim uslužbencem plačo. Vseh uslužbencev ima družba 4500. — Stavke: Razkladalci tovorov so šli na štrajk, ker jim je družba brošby Transportation znižala plače. Štrajkujoči žugajo z nemiri in poboji. — Zidarji stavkajo v Richmondi. — Delavcev ne more dobiti v Chikagi John Aleksander Dowie, predsednik cijonske verske sekte pri gradnji svoje cerkve. Uzrok: ne dovoli namreč, da bi delavci tobak kadili ali pivo in druge opojne pijače pili.

Rudarski štrajk pripravlja se na Češkem v Falkenavskem okrožju. Uzroki: podjetniki odpuštili so veliko rudarjev, ker jim primanjkuje naročil.

Wirtemberski obrtni nadzorniki pritožujejo se v svojih poročilih nad delavci, ker se jim isti ne upajo naznanjati iz strahu pred odpuštitvijo v obratih se nahajajočih nedostatkov.

Zavarovalnice za slučaj nezgod na Nemškem imele so leta 1900 zavarovanih 5,189.829 oseb. Ponesrečenim izplačalo se je 86,649.947 mark. Ponesrečilo se je 107.654 taci delavcev, katerim se je morala odmeriti odškodnina. Vseh naznanjenih nezgod bilo je 454.341.

Zavarovalnice na slučaj starosti v Nemčiji, katerih je 40, izplačale so l. 1900 podpor 49,688.683 mark. Dohodki znašali so 156,308,662 mark, vsi izdatki 72,211.451 mark. Prebitok znaša toraj 83.907.211 mark. Premoženje teh zavarovaln znašalo je koncem 1900 leta 845,759.051 mark.

Svile izdelava se v Severni Ameriki vsako leto za 107,256.000 dolarjev. Tovarn za svilo je 483. Kapitala naloženega je za to stroko 81,082.000 dolarjev. Delavcev je teh tovarnah 65.416.

Poljskih pridelkov izvozilo se je v preteklem letu iz Severne Amerike za 950 milijonov dolarjev.

Lokomotive s petrolejem kuriti so začeli po jugozapadnih državah Združenih držav.

Stavke železničarjev se boji vlada na Laškem. Minister za javna dela je vprašal železniško upravo, koliko za železniško službo izvežbanih vojakov bi potrebovala, da ohranijo v delu ves promet. Ako bi se med železničarji res pričela nameravana stavka, bi stavkalo 100.000 železničarjev. Za železniško službo izvežbanih vojakov ima vlada pripravljenih 40.000 V slučaju, da bi vlada ugodila zahtevam železničarjev, bi plača železničarjev na leto znašala 16 milijonov lir več.

Princ — delavec. Japonski princ Yoscho Yamamoto, ud cesarske rodbine, dela sedaj v železniških rudnikih Pensylvanije. Tako je določil princ očca, da bo sin kot bodoči vodja ministerstva javnih del, tudi res kaj o delu znal.

Strašna eksplozija v predilnici. V predilnici Maresa na Španskem je počil kotel. Poslopje se je zrušilo. Mnogo oseb, med njimi ravnatelj predilnice, je mrtvih. Eksplozija je bila tako silna, da je polovica vasi Puente de Vilmaru razrušena. Tovarniško poslopje je kup razvalin. Bolnica v Manresi je napolnjena z bolniki.

Nov stroj za izdelovanje votlega stekla so iznašli v Ameriki. Trije delavci izdelajo pri tem stroju v desetih urah 3000 čaš. S tem strojem se prihrani ogromen del produkcijskih stroškov. V današnji človeški družbi bodo imeli nekateri posamezniki od tega ogromen profit, masa delavcev pa samo novo bedo, ker bode manj dela, torej tudi manj kruha.

Pruska socialna demokracija namerava se letos udeležiti prvič deželnozborskih volitev.

Novoletno darilo uslužbencem. Radi uspeha pri službovanju v Chikagi je Crane Co. poleg navadne plače razdelila med uradnike in druge delavce za novoletno darilo 125 tisoč dolarjev. Vsak uslužbenec od najnižjega delavca do blagajnika, vseh skupaj 35 tisoč mož, je dobil po pet odstotkov od vsega prislužnega denarja.

Pozor! Pozor!

V sredo, dne 29. januarja
bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“
ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!
Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

8 3-1 Išče se
učenec
za urarski obrt pri **Matevž Sternenu**,
urarju v Idriji. Sprejme se takoj.

Vsak dan sveže
pustne krofe
priporoča 5 3-3
pekarna in slaščičarna
Jakob Zalaznik
Ljubljana, Stari trg 21.

Pozor! Pozor!

Prijatelj! Kje se toči najbolj naravno in najcenejše vino?

V hiši, kjer je bilo poprej „Uradniško konsumno društvo“ poleg Francovega nabrežja! Toči ga

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x-1

Istrsko, belo,	liter po	28 kr.
črno,	„	28 „
Cviček	„	32 „
Bizelsko, rudeče,	„	36 „
Rebula	„	40 „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko
ključavničarstvo
Josip Weibl
nasl. tvrdke J. Spreitzer
priporoča sl. občinstvu in pred. duhovščini svojo
izborno urejeno delavnico
v kateri izdeluje 7 49-1

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirovdvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori —
Železne konstrukcije — Vodne sesalke
Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštine prosto.

Vse poprave
izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Domače klobase

vsake vrste in prekajeno meso
izdeluje
po najnižji ceni od novega leta
naprej 6 3-2

Jožef Bergmann

v Prešernovih ulicah
v hiši gosp. Perlesa
v Ljubljani
ter se najljudneje priporoča.

Za delavce in vojake so cene
od 6 vinarjev naprej.